

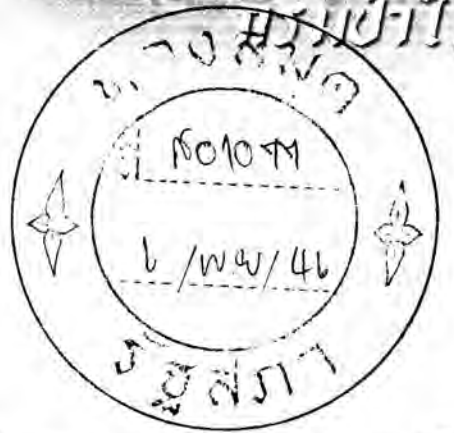
๑๐๗ ปี กรมป่าไม้

เสริมป่าชุมชน เพิ่มการผลิตไม้เศรษฐกิจ
มุ่งพลัสคุณค่าบริการ ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

คำนำ

วันที่ 18 กันยายน 2546 เป็นปีที่ 107 ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงสถาปนากรมป่าไม้ เพื่อควบคุมกิจการป่าไม้ของประเทศไทย ซึ่งกรมป่าไม้ได้ดำเนินงานในด้านต่างๆ ตามนโยบายของรัฐ เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติอย่างต่อเนื่องตลอดมา และในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการปฏิรูประบบราชการครั้งสำคัญ จึงทำให้ปัจจุบันอำนาจหน้าที่ของกรมป่าไม้เปลี่ยนแปลงไป คือ มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ การวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้ การจัดการและพัฒนาป่าชุมชน และการอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการปลูกป่าเศรษฐกิจ การทำไม้และของป่าตามกฎหมายในพื้นที่เขตป่าเศรษฐกิจ โดย นายฉัตรชัย รัตโนภาส อธิบดีกรมป่าไม้ ได้กำหนดวิสัยทัศน์และกรอบแนวคิดในการบริหารทรัพยากรป่าไม้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของข้าราชการและพนักงานกรมป่าไม้ไว้ดังนี้ “เสริมสร้างป่าชุมชน เพิ่มการผลิตไม้เศรษฐกิจ มุ่งผลสัมฤทธิ์ด้านบริการ ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม”

กรมป่าไม้

18 กันยายน 2546

สิ่งพิมพ์รัฐบาล

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

สารบัญ

หน้า

พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 สารอธิบดีกรมป่าไม้ เนื่องในวันสถาปนากกรมป่าไม้ครบรอบ 107 ปี
 วิสัยทัศน์และกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

ตามภารกิจใหม่ของกรมป่าไม้ (นายฉัตรชัย รัตโนภาส อธิบดีกรมป่าไม้).....	1
การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของกรมป่าไม้ (ม.ร.ว. ภัทรชัย รัชนี รองอธิบดีกรมป่าไม้).....	10
การบริหารทรัพยากรป่าไม้ (นายจิระ พิมลลิขิต รองอธิบดีกรมป่าไม้).....	21
ประวัติกรมป่าไม้	24
อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ในปัจจุบัน	28
โครงสร้างและอัตรากำลังข้าราชการกรมป่าไม้	30
ผู้ช่วยเหลือราชการกรมป่าไม้ พ.ศ. 2546	31
ข้าราชการกรมป่าไม้ที่เกษียณอายุเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2546	38
ลูกจ้างประจำกรมป่าไม้ที่เกษียณอายุเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2546	43
โครงการคัดเลือกป่าชุมชนดีเด่นประจำปี 2546	45
สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชน	49
เพาโลว์เนี่ยเป็นไม้โตเร็วเศรษฐกิจในประเทศไทย ได้จริงหรือไม่	58

๑๑๗ ปี
กรมป่าไม้

**พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช 2546**

ข้าราชการไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด ระดับไหน มีหน้าที่อย่างไร ล้วนแต่มีส่วนสำคัญอยู่ในงานของแผ่นดินทั้งสิ้น. ทุกคนทุกฝ่ายจึงไม่ควรจะถือตัวแบ่งแยกกัน หากต้องยกย่องนับถือให้เกียรติกัน สัมครสมานร่วมมือร่วมความคิดกันให้การปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีเอกภาพ และได้ผลที่พึงประสงค์สมบูรณ์พร้อมทุกส่วน.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันที่ 30 มีนาคม พุทธศักราช 2546

๑๐๗ ปี
กรมป่าไม้

สาร

นายฉัตรชัย รัตโนภาส

อธิบดีกรมป่าไม้

เนื่องในวันสถาปนากกรมป่าไม้ ครบรอบ 107 ปี

นับตั้งแต่พระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มีผลบังคับใช้ ส่งผลให้กรมป่าไม้มีภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะภารกิจที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า ต้นน้ำลำธาร และอื่นๆ คงเหลือไว้แต่ภารกิจทางด้านการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ การพัฒนาป่าชุมชน การวิจัยเศรษฐกิจและพัฒนาผลผลิตป่าไม้ และการบริการด้านงานอนุญาตไม้และผลผลิตป่าไม้

ในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีความเข้มแข็ง ต้องรู้จักปรับความรู้และความคิดให้เข้ากับงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม มีการประสานความร่วมมือและประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น และเกษตรกร และที่สำคัญจะต้องเปิดหู เปิดตา และเปิดใจให้กว้างเพื่อรับรู้ความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและเทคโนโลยีด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมตลอดถึงต้องมีความพร้อมในการให้บริการ และเป็นศูนย์รวมข้อมูลทางด้านการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ให้แก่เกษตรกรในการปลูกป่าเศรษฐกิจ การพัฒนาป่าชุมชน การวิจัยและพัฒนาทางด้านไม้เศรษฐกิจและผลผลิตป่าไม้ ตลอดจนเตรียมความพร้อมที่จะรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นใหม่ๆ ต่อไป

ฉัตรชัย รัตโนภาส

(นายฉัตรชัย รัตโนภาส)

อธิบดีกรมป่าไม้

วิสัยทัศน์และกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้
ตามภารกิจใหม่ของกรมป่าไม้

โดย
นายฉัตรชัย รัตโนภาส
อธิบดีกรมป่าไม้

.....

1. คำนำ

นับแต่องค์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงก่อตั้งกรมป่าไม้ขึ้นในปี พ.ศ. 2439 เพื่อดำเนินกิจการป่าไม้ของประเทศจนครบ 107 ปี ในวันที่ 18 กันยายน 2546 กรมป่าไม้ได้ดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของประเทศเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐ และความต้องการของประชาชนด้วยดีตลอดมา บทบาทและภารกิจของกรมป่าไม้ได้ถูกปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการทรัพยากรป่าไม้หลายครั้งจนถึงปีที่ 107 ซึ่งนับว่าเป็นปีแห่งการปรับภารกิจและบทบาทของกรมป่าไม้ครั้งยิ่งใหญ่ อันเนื่องมาจากรัฐบาลมีนโยบายปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้องค์กรภาครัฐเข้มแข็ง เป็นฐานรองรับและเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาประเทศ ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 พระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2545 พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2545 ส่งผลให้กรมป่าไม้ (เดิม) แยกออกเป็น 3 กรม ในสังกัด 2 กระทรวง คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สังกัดกระทรวง

๑๖๖ ปี กรมป่าไม้

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมป่าไม้ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปรับปรุงกรมป่าไม้ให้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545 ประกาศกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2545 ให้กรมป่าไม้มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ การวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้ และการอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการปลูกป่าเศรษฐกิจ การทำไม้และของป่า ตามกฎหมายป่าไม้ในพื้นที่เขตป่าเศรษฐกิจให้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ด้วยกลยุทธ์เสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน แบ่งส่วนราชการของกรมป่าไม้และกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการทั้งในราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาคเป็น 1 สำนักงาน 3 สำนัก และ 2 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม สำนักส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ สำนักจัดการป่าชุมชน สำนักวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้ กองการอนุญาต กองแผนงานและสารสนเทศ และสำนักงานป่าไม้จังหวัด 75 จังหวัด โดยในภาพรวมแล้วสามารถแบ่งภารกิจของกรมป่าไม้ภายหลังการปฏิรูประบบราชการได้ 2 กลุ่มหลัก คือ งานหลัก (Line) ได้แก่ งานส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และการวิจัยด้านเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้ และงานสนับสนุน (Staff) ได้แก่ งานแผนงานและสารสนเทศ และการอนุญาตหรือการให้บริการทางด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ป่าไม้ และอุตสาหกรรมไม้ ภายใต้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่ได้มอบหมายให้ โดยมีอัตรากำลังเป็นข้าราชการ จำนวน 1,437 อัตรา

2. วิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ

จากกรอบอำนาจหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการของกรมป่าไม้ ภายหลังจากปฏิรูประบบราชการ ส่งผลให้กรมป่าไม้จะต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงระบบการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ได้รับมอบหมาย ความชัดเจนของภารกิจหน้าที่ที่ได้กำหนดให้ดำเนินการในโอกาสที่เป็นรอยเชื่อมต่อของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแตกต่างจากภารกิจและอำนาจหน้าที่เดิม ในความสำคัญของการบริหารจัดการที่มีองค์ประกอบสำคัญที่บุคลากรในด้านทักษะ ความรู้ความสามารถในการทำงาน ทักษะคิด ค่านิยม และวัฒนธรรมในการทำงาน เป็นประการสำคัญในการนำองค์กรไปสู่การปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผล จุดเชื่อมโยงการปฏิบัติเป็นเหตุผลที่กรมป่าไม้จะต้องสร้างความเข้าใจร่วมกัน เข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทางปฏิบัติ ให้บรรลุการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด เป็นธรรม เกิดความผูกพันและพลังในการทำงาน การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันจึงเป็นสิ่งสำคัญ เสมือนการปักธงชัยให้ทุกส่วนของกรมป่าไม้มีความชัดเจนและมีอุดมการณ์ร่วมกัน และค้นหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ดังนั้น เพื่อให้ปฏิบัติการบรรลุตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูประบบราชการ จึงกำหนดวิสัยทัศน์ ดังนี้ **“เสริมป่าชุมชน เพิ่มการผลิตไม้เศรษฐกิจ มุ่งผลสัมฤทธิ์ด้านบริการ ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม”**

3. พันธกิจ

การกำหนดวิสัยทัศน์เป็นภาระผูกพันที่กรมป่าไม้ต้องวางแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดความชัดเจน กำหนดขอบเขตและจุดมุ่งเน้น กำหนดความรับผิดชอบของกิจการในหน่วยงานด้านต่างๆ โดยการแปลงวิสัยทัศน์ของกรมป่าไม้กำหนดเป็นพันธกิจ ดังนี้

3.1 วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการใช้ประโยชน์ไม้และของป่า เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ

3.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตไม้เศรษฐกิจให้เพียงพอแก่การบริโภคและเป็นสินค้าสำคัญส่งออกสู่ตลาดโลก

3.3 พัฒนาการจัดการป่าไม้ เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นธรรมและยั่งยืนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

3.4 สร้างระบบงานบริการการผลิตและการใช้ประโยชน์ป่าเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ

4. ผลสัมฤทธิ์

เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ จากการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ การกำหนดผลสัมฤทธิ์จึงเป็นเป้าประสงค์สำคัญที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในผลสุดท้ายของการปฏิบัติ ซึ่งเปรียบเสมือนจุดหมายปลายทางของกรมป่าไม้ในอนาคตที่จะให้เกิดขึ้นตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ ดังนี้

4.1 ไม้และผลิตผลป่าไม้เพื่อสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

4.2 เพิ่มมูลค่าการส่งออกไม้และผลิตผลป่าไม้

5. แนวทางการนำภารกิจไปปฏิบัติ

การนำภารกิจไปปฏิบัติในภาพรวมยึดหลักยุทธศาสตร์ของชาติ บริหารโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามแนวนโยบายของรัฐและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 แปลงพันธกิจไปเป็นแนวทางปฏิบัติ กำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในทุกระดับของการบริหาร ยึดหยุ่นตามสถานการณ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยแบ่งช่วงการนำไปปฏิบัติเป็น 3 ช่วง คือ ระยะการแก้ไขปัญหา ระยะการปรับเปลี่ยน และระยะการพัฒนา แยกการนำไปปฏิบัติในด้านต่างๆ ดังนี้

5.1 **ด้านการบริหาร** กรมป่าไม้ภายหลังการปฏิรูประบบราชการเปลี่ยนแปลงไปจากโครงสร้างเดิม การปรับเปลี่ยนองค์กรให้สอดคล้องกับภารกิจสำคัญและปรับปรุงบุคลากรให้มีความสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนในภารกิจ อำนาจหน้าที่ ขอบเขตและพื้นที่ปฏิบัติงาน ตามที่ได้รับมอบหมาย ปรับโครงสร้างองค์กรให้หลวมเพื่อเกิดช่องว่างในการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยทันโลก และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว พัฒนางค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กระตุ้นให้ส่วนที่กำลังจะตายหรือเฉื่อยชาให้ฟื้น กระฉับกระเฉงรองรับเพื่อให้ก้าวทันกระแสความต้องการของผู้ผลิตและผู้ประกอบการ โดยเน้นให้ความสำคัญของผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติงาน ตัดสินใจแก้ไขปัญหาโดยพื้นฐานข้อมูลที่ถูกต้องเป็นจริงโปร่งใส ตัดทิ้งวัฒนธรรมการทำงานที่ไม่ดีและเก็บส่วนดีไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยมีสาระของงานที่สำคัญที่ดำเนินการแล้วและอยู่ในระหว่างการแก้ไขและปรับปรุง ได้แก่

5.1.1 การจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศป่าไม้ เพื่อผลิตข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจทางการบริหารและทางปฏิบัติการ และมอบหมายให้จัดทำแผนแม่บทสารสนเทศของกรมป่าไม้

5.1.2 จัดตั้งหน่วยงานเพื่อประสานความร่วมมือระหว่างประเทศทางด้านป่าไม้

5.1.3 จัดตั้งหน่วยงานรองรับการให้บริการด้านการรับรองมาตรฐานสินค้าและอุตสาหกรรมจากไม้

5.1.4 เกือบบุคลากรเสริมหน่วยปฏิบัติที่ขาดแคลนให้สามารถดำเนินงานไปได้

5.1.5 มอบหมายการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรให้มีหน่วยงานรับผิดชอบ

5.1.6 จัดให้มีผู้ตรวจราชการกรม เพื่อตรวจ ติดตาม เฝ้าระวังการปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาของหน่วยปฏิบัติให้เกิดความต่อเนื่อง

5.2 **ด้านวิจัยและพัฒนา** โดยที่ภารกิจหลักของกรมป่าไม้เป็นการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ ป่าชุมชน องค์กรความรู้ทางการศึกษาวิจัย เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการตัดสินใจและสร้างแรงจูงใจของเกษตรกรและผู้ประกอบการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินการเรียบร้อยแล้วแต่กระจายกระจาย และเก็บรวบรวมไว้ยังไม่นำไปใช้ประโยชน์ จะต้องสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลเพื่อนำไปปฏิบัติและเผยแพร่ไปสู่สังคมให้เกิดความเข้าใจ รับรู้ถึงผลงานการปฏิบัติในด้านนี้ สนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาที่เป็นที่ต้องการ และแก้ไขปัญหาได้ทันสถานการณ์ เสริมสร้างงานวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ และการตลาดของไม้ การเพิ่มป่าชุมชนและสร้างป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน พัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ไม้ และอุตสาหกรรมต่อเนื่องครบวงจร

5.3 **ด้านการส่งเสริม** มีหน่วยปฏิบัติ 2 สำนัก คือ สำนักส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ รับผิดชอบงานส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ และสำนักจัดการป่าชุมชน รับผิดชอบงานส่งเสริมและพัฒนาป่าชุมชน วางแนวทางปฏิบัติในส่วนการจัดทำแผนงาน ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในลักษณะ Bottom up โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการทำงาน สำหรับการส่งเสริมแยกแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

5.3.1 งานพัฒนาป่าชุมชน

- สร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อฟื้นฟู ดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนชนบท ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ พัฒนาและเสริมป่าชุมชนให้ชุมชนชนบทสามารถพึ่งพาทรัพยากรป่าไม้ เพื่อ

ลดค่าใช้จ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาสให้เข้าถึงทรัพยากรป่าไม้ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเน้นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างคุ้มค่าในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การพัฒนาป่าชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งดูนก แหล่งผลิตสินค้าปลอดสารพิษ โดยเริ่มดำเนินการในพื้นที่ป่าชุมชนที่มีศักยภาพก่อน ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอาชีพถาวร โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

5.3.2 งานส่งเสริมป่าเศรษฐกิจ

- เร่งรัดให้มีการแก้ไขระเบียบกฎหมายที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 ให้เอื้ออำนวยต่อการลงทุนปลูกป่า
- สำรวจและจัดทำข้อมูลปริมาณไม้ที่ได้รับการส่งเสริม เพื่อให้ผู้ประกอบการรับไปตัดสินใจวางแผน ข้อมูลความต้องการใช้ไม้ ชนิดไม้ของผู้ประกอบการ เพื่อใช้ในการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก
- ใช้ข้อมูลจากการวิจัยเพื่อส่งเสริมเกี่ยวกับชนิดไม้ ขนาดของไม้ที่เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ และแนวโน้มการตลาด
- สร้างความต้องการและการผลิตให้สมดุล โดยจัดให้มีการแลกเปลี่ยนและหารือร่วมกันระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการ
- เพิ่มโอกาสในการขยายการผลิตของเกษตรกร โดยการนำเข้าร่วมตามนโยบายของรัฐบาลในการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน
- เน้นบทบาทของสหกรณ์ให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยปรับบทบาทเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมและให้ความรู้เท่านั้น
- เพาะชำกล้าไม้เพื่อสนับสนุนการปลูกป่าเศรษฐกิจให้มีขนาดและ

ตรงตามความต้องการของประชาชน และกระจายการเพาะชำกล้าไม้ไปยังจังหวัดต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการขอรับกล้าไม้ไปปลูกได้อย่างทั่วถึง

- สร้างแรงจูงใจทางด้านสังคม เช่น ให้รางวัล ยกย่อง และประกาศเกียรติคุณแก่เกษตรกรที่ปลูกป่า กำหนดกลไกทางเศรษฐกิจ และมาตรการทางภาษี เช่น จัดหาแหล่งทุนระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำ หรือจัดสรรงบประมาณเพื่อจ่ายดอกเบี้ยบางส่วนแทน ลดหรือยกเว้นภาษีสำหรับที่ดินที่นำมาปลูกป่า เป็นต้น

5.4 **ด้านการบริการ** ประกอบด้วยสาระสำคัญแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ การบริการทางด้านวิชาการ และการบริการทางด้านกฎหมายที่เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545 ได้วางแนวทางการปฏิบัติไว้ดังนี้

5.4.1 ปรับปรุงและแก้ไขระเบียบต่างๆ ให้มีความเหมาะสมและสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

5.4.2 ลดขั้นตอนการปฏิบัติในเรื่องการอนุญาต อนุมัติ ตามอำนาจหน้าที่ของกรมลง 30-50% ตามนโยบายของรัฐบาล

5.4.3 ลดปัญหาการให้บริการประชาชนในระดับอำเภอ ซึ่งปัจจุบันไม่มีหน่วยงานในสังกัดโดยให้ประสานกับศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล หรือหน่วยปฏิบัติการเคลื่อนที่ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดตั้งขึ้น บริการด้านต่างๆ แทน โดยพิจารณาจัดเจ้าหน้าที่ป่าไม้จังหวัดเข้าร่วมดำเนินการเป็นครั้งคราวและทำความเข้าใจ และให้ความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ กับเจ้าหน้าที่หน่วยปฏิบัติการเคลื่อนที่ทุกคน เพื่อให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดทำ

คู่มือปฏิบัติงานส่งเสริมและบริการด้านป่าไม้ แสดงรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการ
ดำเนินการ

5.4.4 ให้สำนักงานป่าไม้จังหวัดจัดทำปฏิทินการทำงานบริการเคลื่อนที่
ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้ารับการบริการตามวันเวลาที่กำหนด ตรวจสอบ
การตอบใบอนุญาตที่มีการกำหนดระยะเวลาไว้แน่นอน ลดขั้นตอนต่างๆ ให้กระชับขึ้น
เพื่อให้งานได้บรรลุเป้าหมายเร็วขึ้น

6. สรุป

โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของกรมป่าไม้ภายหลังการปฏิรูประบบราชการ
เปลี่ยนแปลงไปให้มุ่งเน้นการส่งเสริมการปลูกป่าและบริการประชาชน เพื่อให้เกิด
มูลค่าทางด้านเศรษฐกิจ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ ให้
สอดคล้องกับบทบาทอำนาจหน้าที่ใหม่ เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดรับรู้ เข้าใจ และนำไป
ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องในทิศทางเดียวกัน บุคลากรของกรมป่าไม้จะต้องปรับบทบาท
การทำงาน ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมและพัฒนา และมีส่วนร่วมใน
การทำงาน ปรับปรุงระเบียบกฎหมาย และลดขั้นตอนการทำงานให้เอื้ออำนวย
ประโยชน์แก่ประชาชนผู้รับบริการ ส่งเสริมและสนับสนุนบนพื้นฐานทางวิชาการที่ตรง
กับความต้องการของประชาชน อำนวยความสะดวกให้การบริการเป็นไปอย่างรวดเร็ว
ถูกต้อง ตามแนวทางการปฏิบัติ เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในแนวนโยบายของรัฐ

การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของกรมป่าไม้

โดย

ม.ร.ว.ภัทรชัย รัชนิ
รองอธิบดีกรมป่าไม้

1. สถานการณ์ป่าไม้ในภาพรวม

ป่าไม้เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีคุณค่าและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในอดีตทรัพยากรป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์ และมีศักยภาพสูงในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ คือเป็นแหล่งกำเนิดของปัจจัย 4 รวมทั้งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน แหล่งกำเนิดของความหลากหลายทางชีวภาพ ตัวช่วยในการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อม และที่สำคัญคือเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่ให้ผลผลิตไม้และของป่า ตลอดจนเป็นแหล่งนันทนาการของมนุษย์ ดังนั้นนโยบายและแนวทางในการบริหารและจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ที่ผ่านมาในอดีตมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสร้างความเจริญรุ่งเรืองของประเทศเป็นสำคัญ

เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2528 รัฐบาลโดยคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้กำหนดพื้นที่ป่าไม้ของประเทศเป็นร้อยละ 40 แยกออกเป็นป่าอนุรักษ์ 15% และเป็นป่าเศรษฐกิจ 25% ในขณะที่นั้นป่าเศรษฐกิจจะเป็นป่าเพื่อการตัดฟันและนำไม้ไปใช้ประโยชน์ ต่อมาปัจจัยหลายประการทั้งทางด้านอุปสงค์และอุปทาน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งส่งผล

กระทบต่อระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพพื้นที่ป่าไม้และการผลิตในด้านป่าไม้ลดลง ทำให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ได้ปรับเปลี่ยนโดยคงกำหนดพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศอย่างน้อยในอัตรา 40% ของพื้นที่ประเทศเพื่อประโยชน์สองประการ

ป่าเพื่อการอนุรักษ์ กำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่หายากและป้องกันภัยธรรมชาติ อันเกิดจากน้ำท่วมและการพังทลายของดิน ตลอดจนทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย และนันทนาการของประชาชน ในอัตราร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ สำหรับพื้นที่หลักๆ สำหรับป่าเพื่อการอนุรักษ์ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่เขตป่าต้นน้ำลำธารชั้น 1A และ 1B

ป่าเพื่อเศรษฐกิจ กำหนดไว้เพื่อการผลิตไม้และของป่าเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ในอัตราร้อยละ 15 ของพื้นที่ประเทศ โดยป่าเศรษฐกิจได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ป่าอุตสาหกรรมไม้ (Farm Forestry) กำหนดให้มีในอัตราร้อยละ 7 ในส่วนนี้เป็นป่าที่ปลูกเพื่อเป็นแหล่งวัตถุดิบป้อนอุตสาหกรรม เพื่อตัดไม้ออกมาใช้ประโยชน์ และอีกส่วนหนึ่งคือป่าชุมชน กำหนดไว้ในอัตราร้อยละ 8 ในส่วนนี้จะเป็นส่วนของป่าที่ชาวบ้านเป็นผู้กระทำขึ้น รวมถึงป่าเพื่อสร้างอาหารในชนบท (Food Bank) คือเป็นพื้นที่ในสวนที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลป่าธรรมชาติและเป็นป่าที่พอจะฟื้นฟูให้เป็นป่าที่อยู่ใกล้หมู่บ้าน ป่าชนิดนี้ยังเป็นแหล่งที่สามารถเป็นแหล่งอาหารโดยนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้เป็นหลักในการดำเนินการ กล่าวคือ ปลูกป่า 3 อย่าง เพื่อประโยชน์ 4 อย่าง ชนิดแรกเป็นไม้กินได้ ชนิดที่สอง ไม้ที่ใช้ทำฟืน ชนิดที่สาม ไม้ใช้สอยเพื่อการก่อสร้าง เพื่อก่อให้เกิดในประการที่สี่ คือเป็นการอนุรักษ์ดิน และน้ำตามธรรมชาติ

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

๑๑๗ ปี กรมป่าไม้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงพระปรีชาสามารถอย่างยอดเยี่ยมในด้านต่างๆ ตลอดจนทรงตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านอื่นๆ ตามมา ดังที่พระองค์ท่านได้พระราชทานแนวพระราชดำริในการแก้ปัญหาไว้หลายคราว ตั้งแต่เริ่มเสด็จเถลิงถวัลย์สิริราชสมบัติต่างๆ ของพระองค์ ดังนั้นจึงควรน้อมนำมาใช้เป็นหลักสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชาติ อาทิเช่น

4.1 ป่าไม้สาธิต เป็นพระราชดำริเริ่มแรกส่วนพระองค์ที่ทรงพระราชทานพื้นที่ในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐานเป็นที่ปลูกไม้ยางนา

4.2 ปลูกต้นไม้ในใจคน ทรงมีพระราชดำริในเรื่องนี้ว่า “เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง.....”

4.3 หลักการ “ฟื้นฟูสภาพป่า” ด้วยวัฏธรรมชาติ ได้พระราชทานพระราชดำริไว้หลายวิธี ดังนี้

4.3.1 ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก 3 วิธี คือ

★ “...ถ้าเลือกได้ที่ที่เหมาะสมแล้ว ก็ทิ้งป่านั้นไว้ตรงนั้น ไม่ต้องไปทำอะไรเลย ป่าจะเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นป่าสมบูรณ์โดยไม่ต้องไปปลูกสักต้นเดียว...”

★ “...ไม่ไปรังแกป่าหรือตัดแยะต้นไม้ เพียงแต่คุ้มครองให้ขึ้นเองได้เท่านั้น...”

★ “...ในสภาพป่าเต็งรัง ป่าเสื่อมโทรม ไม่ต้องทำอะไร เพราะต่อไม้จะแตกกิ่งออกมาอีก ถึงแม้ต้นไม้สวยแต่ก็เป็นต้นไม้ใหญ่ได้....”

4.3.2 ปลูกป่าในที่สูง

★ “...ใช้ไม้จำพวกที่มีเมล็ดทั้งหลายขึ้นไปปลูกบนยอดที่สูง เมื่อโต

แล้วออกฝักออกเมล็ด ก็จะไม่ลอยตกลงมาแล้วงอกเองในที่ต่ำต่อไป เป็นการขยายพันธุ์โดยธรรมชาติ...”

4.3.3 ปลุกป่าต้นน้ำลำธาร หรือการปลุกป่าธรรมชาติ

★ ปลุกต้นไม้ที่ขึ้นอยู่เดิม

“...ศึกษาดูก่อนว่าพืชพันธุ์ดั้งเดิมมีอะไรบ้าง แล้วปลุกแซมตามรายการชนิดต้นไม้ที่ศึกษามาได้...”

★ งดปลูกไม้ผืนแตกจากถิ่นเดิม

“...ไม่ควรนำไม้แปลกปลอมต่างพันธุ์ ต่างถิ่น เข้ามาปลูกโดยยังไม่ได้ศึกษาอย่างแน่ชัดเสียก่อน..”

4.3.4 การปลุกป่าทดแทน

“...การปลุกป่าทดแทนจะต้องทำอย่างมีแผน โดยการดำเนินการไปพร้อมกับการพัฒนาชาวเขา ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ชลประทาน และฝ่ายเกษตรจะต้องร่วมมือกันสำรวจต้นน้ำในบริเวณพื้นที่รับผิชอบ เพื่อวางแผนปรับปรุงต้นน้ำและพัฒนาอาชีพได้อย่างถูกต้อง...”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานคำแนะนำให้มีการปลุกป่าทดแทนตามสภาพภูมิศาสตร์และสภาวะแวดล้อมของพื้นที่ที่เหมาะสม คือ

★ การปลุกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าไม้ถูกบุกรุกแผ้วถางและพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม

★ การปลุกป่าทดแทนตามไหล่เขา

★ การปลุกป่าทดแทนบริเวณต้นน้ำบนยอดเขาและเนินสูง

★ การปลุกป่าบริเวณอ่างเก็บน้ำ

★ การปลุกป่าเพื่อพัฒนาลุ่มน้ำ

★ การปลูกป่าให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้น

★ การปลูกป่าเสริมธรรมชาติ

4.3.5 การปลูกป่า 3 อย่าง ได้ประโยชน์ 4 อย่าง

“...การปลูกป่า 3 อย่าง แต่ให้ประโยชน์ 4 อย่าง ซึ่งได้แก่ ไม้ผล ไม้สร้างบ้านและไม้ฟืนนั้น สามารถให้ประโยชน์ได้ถึง 4 อย่าง คือ นอกจากประโยชน์ในตัวเองตามชื่อแล้ว ยังสามารถให้ประโยชน์ที่ 4 ซึ่งเป็นข้อสำคัญ คือสามารถช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำลำธารด้วย...”

4.3.6 ป่าเปียก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้อาศัยหลักความชุ่มชื้นมาทำให้ป่าเขียวสดอยู่ตลอดเวลา และทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องไฟป่า

4.3.7 ภูเขาป่า

พระองค์ทรงพระราชทานทฤษฎีการพัฒนาที่เป็นมิติใหม่แก่การป่าไม้ เช่น การจัดทำฝายขนาดเล็ก การส่งน้ำไปใช้ให้พื้นที่เพิ่มความชุ่มชื้น เพื่อให้ต้นไม้สามารถเจริญงอกงามต่อไปได้

4.3.8 ป่าชายเลน

“...ป่าชายเลนมีประโยชน์ต่อระบบนิเวศน์ของพื้นที่ชายฝั่งทะเลและอ่าวไทย แต่ปัจจุบันป่าชายเลนของประเทศไทยเรากำลังถูกทำลายลงไป โดยผู้แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว จึงควรรหาทางป้องกันอนุรักษ์และขยายพันธุ์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะต้นโกงกางเป็นไม้ชายเลนที่แปลกและขยายพันธุ์ค่อนข้างยาก เพราะต้องอาศัยระบบน้ำขึ้นน้ำลงในการเติบโตด้วย จึงขอให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง คือ กรมป่าไม้ กรมประมง กรมชลประทาน และกรมอุทกศาสตร์ ร่วมกันหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการทดลองขยายพันธุ์โกงกางและการปลูกสร้างป่าชายเลนกันต่อไป...”

“...ให้ดูแลรักษาสภาพป่าชายเลนให้ดีที่สุด เนื่องจากมีประโยชน์หลายประการ อาทิ ช่วยกรองน้ำเสียที่จะไหลลงทะเล เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำตามธรรมชาติ และเป็นแนวบังลมพายุจากทะเลพัดเข้าสู่ฝั่ง นอกจากนี้ชาวบ้านยังได้ใช้ไม้โกงกางที่ขึ้นอยู่บริเวณป่าชายเลนทำฟืนได้อีกด้วย...”

4.3.9 ป่าพรุ

“...ป่าพรุเป็นพื้นที่ที่สำคัญต่อความอยู่ดีกินดีของราษฎรรอบพื้นที่น้ำพรุ อีกทั้งยังเป็นอ่างเก็บน้ำธรรมชาติที่ชะลอการไหลบ่าของน้ำจากเทือกเขาต่างๆ ก่อนระบายสู่ทะเล....”

5. สนธิสัญญาและความร่วมมือระหว่างประเทศ

สนธิสัญญาระหว่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศต้องนำมาประกอบในการบริหารจัดการ สนธิสัญญาที่ควรนำมาคำนึงถึง อาทิเช่น

5.1 CITES (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora)

5.2 Ramsar Convention

5.3 UNESCO - World Heritage ธรรมชาติ, วัฒนธรรม

5.4 International Convention to Combat Desertification in those Countries Experiencing Serious Drought and/or Desertification (CCD)

5.5 Convention on Climate Change (CCC) อนุสัญญาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

5.6 ความหลากหลายทางชีวภาพ Convention on Biological Diversity (CBD)

5.7 Sustainable Development

5.8 กรอบ และกฎระเบียบต่าง ๆ ของ Global Market เช่น Forest Certification ใบรับรองไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ประกอบการซื้อขายไม้ เป็นต้น

6. แนวคิดในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้แบบบูรณาการ

ตามที่ทราบกันแล้วว่าทรัพยากรป่าไม้เป็นเรื่องความหลากหลายที่เกี่ยวข้องกันและเกี่ยวเนื่องกับสิ่งต่างๆ มากมาย เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป มีกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ ข้อบังคับ และวิชาการที่เกี่ยวข้องหลายสาขา หลายแขนง การจัดการจำเป็นต้องใช้หลักการบูรณาการ เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง ลดความขัดแย้ง เกิดผลประโยชน์อย่างยั่งยืนสูงสุด

แนวคิดในการจัดการป่าไม้แบบบูรณาการ จำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ วัตถุประสงค์ พื้นที่ดำเนินการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

6.1 วัตถุประสงค์ การจัดการป่าไม้แบบบูรณาการจะต้องพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่าพื้นที่ใดจะดำเนินการจัดการเพื่อวัตถุประสงค์ใด โดยสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ได้ 5 ประการ คือ

6.1.1 พื้นที่ป่าเพื่อการตัดฟันไม้ ปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี การปลูกป่าเพื่อตัดฟันไม้มาใช้สอยในประเทศ ลดการนำเข้าไม้ และผลิตไม้ส่งออกเป็น สินค้าเพื่อแข่งขันในตลาดโลก อันเป็นการสร้างอาชีพที่มั่นคง รายได้ที่สูงขึ้น และ พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

6.1.2 พื้นที่ป่าเพื่อชุมชนและท้องถิ่น

6.1.3 พื้นที่ป่าเพื่อเป็นอุทยานแห่งชาติและสถานที่พักผ่อน

6.1.4 พื้นที่ป่าเพื่อการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่หายาก

6.1.5 พื้นที่ป่าเพื่อต้นน้ำลำธารและชุมชนบนพื้นที่สูง

6.2 พื้นที่ดำเนินการ ต้องเป็นพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่เพื่อให้สามารถมีกิจกรรมต่างๆ ได้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวในข้อ 6.1 โดยอาจจัดเป็นกลุ่มพื้นที่ เช่น กลุ่มพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กลุ่มพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กลุ่มพื้นที่ภาคตะวันออก กลุ่มพื้นที่ภาคกลาง กลุ่มพื้นที่ภาคเหนือตอนบน กลุ่มพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มพื้นที่ภาคใต้ตอนบน และกลุ่มพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง เป็นต้น การจัดเป็นกลุ่มพื้นที่จะต้องคำนึงถึงลักษณะของพื้นที่ สภาพภูมิศาสตร์ สภาพภูมิประเทศ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะทำให้สามารถบริหารจัดการทุกกิจกรรมได้อย่างสอดคล้องและมีความต่อเนื่อง

ในแต่ละกลุ่มพื้นที่ดำเนินการจะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ มาตรการ แผนงาน กิจกรรม และโครงการ โดยใช้หลักการบริหารจัดการ หลักวิชาการ หลักนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ เพื่อให้การจัดการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้ง 5 ประการ

6.3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของทรัพยากรป่าไม้ สามารถแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

6.3.1 ภาครัฐ

6.3.2 ภาคเอกชน

6.3.3 ประชาชน

โดยการจัดการป่าไม้แบบบูรณาการนี้จะต้องพยายามสร้างให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกลุ่มเกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ ชัดเจนในพื้นที่ดำเนินการ ลดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ ก่อให้เกิดความร่วมมือในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ มีความจริงใจ มีจิตสำนึก และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

การจัดการป่าไม้แบบบูรณาการ นอกจากจะพิจารณาองค์ประกอบหลัก 3 ประการ

๑๐๗ ปี กรมป่าไม้

ดังกล่าวข้างต้นแล้ว จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนของชาติ ความเชื่อมโยง และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายรัฐบาล (ที่ควรจะเป็นนโยบายที่ชัดเจน และไม่เปลี่ยนแปลงไปตามวาระ) มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์รวมเพื่อให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศน์ธรรมชาติ และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน บนพื้นฐานของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดไป

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

๑๐๗ ปี
กรมป่าไม้

การบริหารทรัพยากรป่าไม้

โดย

นายจिरะ พิมลลิขิต
รองอธิบดีกรมป่าไม้

ก่อนที่จะกล่าวถึงแนวคิดในการบริหารทรัพยากรป่าไม้ คงต้องกล่าวถึงวันที่ 18 กันยายน 2546 ซึ่งเป็นวันสถาปนากกรมป่าไม้ครบรอบ 107 ปี และคงต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ของกรมว่า เป็นปีสุดท้ายที่กรมป่าไม้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพราะคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กรมป่าไม้ไปสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว คงเหลือขั้นตอนอีกไม่มาก การโอนกรมป่าไม้ไปสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก็คงจะเสร็จสมบูรณ์ แนวคิดในการบริหารทรัพยากรป่าไม้ เมื่อกรมป่าไม้สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คงมีความแตกต่างจากกรมป่าไม้ที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อย่างแน่นอน ประกอบกับการที่ผมได้มาดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้ ที่มีใช้รองอธิบดีที่มาจากนักวิชาการป่าไม้ แนวคิดในการบริหารทรัพยากรป่าไม้ซึ่งอาจเหมือนหรือแตกต่างจากท่านนักวิชาการป่าไม้ทั้งหลายก็ได้ แต่ก็ เป็นแนวคิดในเชิงบริหารที่มุ่งหวังที่จะให้การบริหารทรัพยากรป่าไม้ของเรา ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

แนวคิดในการบริหารทรัพยากรป่าไม้

ภายใต้กฎกระทรวง พ.ศ. 2545 ที่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่กรมป่าไม้ให้มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมปลูกป่าเศรษฐกิจ การวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้ การ

๑๑๗ ปี กรมป่าไม้

อนุญาตที่เกี่ยวกับการปลูกป่าเศรษฐกิจ การทำไม้และของป่าในเขตป่าเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ คงทำให้แนวคิดของการบริหารทรัพยากรป่าไม้สามารถแยกประเด็นออกจากการอนุรักษ์ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งการบริหารทรัพยากรป่าไม้ในปัจจุบัน คงต้องมีรูปแบบที่แตกต่างกันตามพื้นที่ ได้แก่

1. **การบริหารทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าชุมชน** เมื่อมีชุมชนมาเกี่ยวข้อง ความสำเร็จหรือล้มเหลวย่อมขึ้นกับความร่วมมือร่วมใจของชุมชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่ป่า หากแต่ละคนยังคงคิดแสวงหาประโยชน์ส่วนตนในพื้นที่ป่า ไม่นานป่านั้นคงสูญสิ้นไปโดยเร็ว การบริหารจัดการป่าชุมชนจำต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยการปลูกจิตสำนึกถึงประโยชน์ที่ทั้งตนเองและส่วนรวมในชุมชนจะได้จากป่า รวมถึงผลเสียที่จะตามมาหากคนในชุมชนมุ่งแสวงหาแต่ประโยชน์ส่วนตน ดังนั้นแนวคิดในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนในอนาคตคงต้องมอบให้เป็นเรื่องของชุมชน กรมป่าไม้คงจะทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกให้กับชุมชนเท่านั้น

2. **การบริหารทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ** ป่าเศรษฐกิจในที่นี้หมายถึงป่าที่ปลูกและเมื่อไม้ในป่าที่ปลูกโตขึ้นก็ต้องสามารถตัดฟันและนำมาแปรรูปได้ ซึ่งในปัจจุบันการปลูกป่าเศรษฐกิจได้ดำเนินการใน 2 พื้นที่ คือ

- **ป่าเศรษฐกิจที่ปลูกในพื้นที่ของรัฐ** คงต้องเป็นนโยบายของรัฐว่า เมื่อไม้ที่ปลูกโตขึ้นจะตัดฟันเพื่อมาแปรรูปเพิ่มมูลค่า หรือจะคงรักษาและให้แปรสภาพเป็นป่าสมบูรณ์เพื่อการอนุรักษ์ในอนาคต

- **ป่าเศรษฐกิจที่ปลูกในพื้นที่เอกชน** คงชัดเจนว่ารัฐต้องอำนวยความสะดวกให้มีการตัดฟันเพื่อแปรรูปเพิ่มมูลค่าและสนับสนุนส่งเสริมให้มีการปลูกในลักษณะนี้ให้มากขึ้น ความสำเร็จของกรมป่าไม้ตามภารกิจในปัจจุบัน (ความสัมฤทธิ์ผล) คงต้องพิจารณาจากส่วนนี้เป็นหลัก ภาระหน้าที่ของข้าราชการกรมป่าไม้ต้องปรับ

บทบาทมาเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการป่าไม้ ซึ่งต้องรวมถึงต้องมีการวิจัย พัฒนา การใช้ ประโยชน์ สร้างมูลค่าเพิ่มควบคู่กันไปด้วย

3. การบริหารทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ที่ไม่มีสภาพเป็นป่า คงต้องยอมรับสภาพ ว่า มีการบุกรุกแผ้วถางป่าไม้ จนปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวไม่มีสภาพหรือไม่สามารถที่จะ ดำเนินการให้กลับคืนสภาพมาเป็นป่าได้อีกแล้ว การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ใน พื้นที่นี้คงต้องนำนโยบายของรัฐบาลปัจจุบันมาปรับใช้ คือการแปลงสินทรัพย์ให้เป็นทุน ภายใต้เงื่อนไขที่ผู้ได้รับประโยชน์จะต้องแบ่งพื้นที่บางส่วนปลูกป่าเพื่อคืนสภาพ หรือผู้ ที่จะเข้าทำประโยชน์จะต้องใช้พื้นที่เพื่อการปลูกป่าเศรษฐกิจเท่านั้น

ซึ่งจากแนวความในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ข้างต้น คาดว่าหาก สามารถดำเนินการได้ก็คงทำให้พื้นที่ป่าไม้ในประเทศเราเพิ่มมากขึ้น โดยการเพิ่ม ดังกล่าวก็ไม่ได้ทำให้ขาดแคลนหรือต้องนำเข้าไม้จากต่างประเทศ อีกทั้งทำให้พื้นที่ ป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์มีเพิ่มขึ้นโดยลำดับด้วย

ประวัติกรรมป่าไม้

ประวัติกรรมป่าไม้ของประเทศไทยได้เริ่มขึ้นในสมัยที่มีการริเริ่มทำป่าไม้สักเป็นสินค้าทางภาคเหนือ การป่าไม้ในอดีตมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบันเป็นอันมาก กล่าวคือ ป่าไม้สักใน 5 นคร อันได้แก่ นครเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ และน่าน เจ้าผู้ครองนครเหล่านี้ได้ยึดถือเอาว่าป่าไม้ในเขตท้องที่ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินของตน ผู้ใดจะทำไม้สักในป่าท้องที่ใดจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าผู้ครองนครนั้นๆ โดยยอมเสียเงินที่เรียกว่า “ค่าตอไม้” ตามจำนวนต้นที่จะตัดฟันลง นอกจากนั้น เจ้าผู้ครองนครจะยกป่าใดในท้องที่ของตนให้แก่ผู้ใดก็ได้ และเมื่อเจ้าของป่าถึงแก่กรรมลงป่าไม้นั้นก็ตกเป็นทรัพย์สินอยู่ในกองมรดกด้วย มิได้มีการควบคุมการทำไม้ในทางวิชาการเลย เช่น จำนวนไม้ที่จะให้ตัดฟันแต่ละคราว ขนาดจำกัด หรือจะตัดออกจากป่าตอนไหน เท่าใด ก็มีได้กำหนดไว้

เหตุการณ์ได้เป็นไปเช่นนี้ตลอดมาเป็นเวลาช้านาน จนปรากฏว่าในระยะหลังการอนุญาตให้ทำป่าไม้ของผู้เป็นเจ้าของป่ามิได้เป็นไปโดยยุติธรรมและเรียบร้อยได้ก่อความยุ่งยากและเกิดกรณีพิพาทระหว่างผู้ขออนุญาต ผู้รับอนุญาต และเจ้าของป่าเนื่องๆ จนได้มีคำร้องทุกข์ของผู้เดือดร้อนถึงรัฐบาลอยู่เสมอ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติสำหรับผู้รักษาเมือง ซึ่งจะทำสัญญาเกี่ยวกับชาวต่างประเทศในปีจุลศักราช 1236 (พ.ศ. 2417)

โดยบัญญัติว่า สัญญาที่ผู้รักษาเมือง หรือผู้ครองนครจะกระทำกับชาวต่างประเทศนั้น จะต้องได้รับสัตยาบันจากรัฐบาลก่อนจึงจะมีผลใช้บังคับได้ และรัฐบาลได้แทรกข้อความที่ว่า “ห้ามมิให้เจ้าของป่าออกใบอนุญาตป่าแห่งใดแห่งหนึ่งให้แก่บุคคลเกินกว่า 1 คน” ไว้ในสัญญาทางพระราชไมตรีกับอังกฤษเมื่อปี พ.ศ. 2426 อีกด้วย

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการที่จะควบคุมการทำป่าไม้ให้รัดกุมยิ่งขึ้นใน พ.ศ. 2436 กระทรวงมหาดไทยจึงได้จ้าง Mr.Castensijold ชาวเดนมาร์กไปตรวจสอบสถานการณ์ทำป่าไม้สักทางภาคเหนือ แต่เมื่อเดินทางไปถึงจังหวัดตาก ท่านผู้นี้ก็ป่วยหนักและถึงแก่กรรม รัฐบาลจึงต้องจัดหาผู้เชี่ยวชาญคนอื่นให้ดำเนินการต่อไป ในการนี้รัฐบาลอินเดียได้เอื้อเพื่อให้ยืม Mr.H.Slade ข้าราชการผู้ชำนาญและมีความสามารถในการป่าไม้ของพม่ามาใช้ชั่วคราว

Mr.H.Slade ได้มาถึงกรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. 2438 แล้วได้เดินทางไปภาคเหนือเพื่อสำรวจกิจกรรมป่าไม้สักของไทย โดยผ่านจังหวัดต่างๆ จนถึงจังหวัดเชียงใหม่ และกลับถึงกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2438 ครั้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2438 ได้เสนอรายงานผลการสำรวจป่าไม้ต่อกระทรวงมหาดไทย พร้อมกับได้ชี้ข้อบกพร่องต่างๆ ในกิจการป่าไม้ของประเทศไทยอันเนื่องจากเหตุสำคัญ 2 ประการคือ

1. การป่าไม้ทั้งหมดอยู่ในความยึดถือครอบครองของเจ้านายเจ้าของท้องที่แทนที่จะได้อยู่ในความดูแลควบคุมของรัฐบาลกลาง โดยกล่าวว่าการที่เจ้านายฝ่ายเหนือได้ทำสัญญาการทำได้ในฐานะเจ้าของป่าแล้วให้รัฐบาลประทับตราสัตยาบัน คล้ายกับว่ารัฐบาลยอมรับรองว่าป่าไม้เหล่านั้นอยู่ในกรรมสิทธิ์ของเจ้านายของท้องที่ ซึ่งผิดกับทางพม่าและอินเดียที่ถือว่าป่าไม้ทั้งหมดอยู่ในพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ จะทรงจัดการกับป่าไม้อย่างไรก็ได้แล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร ในทางปฏิบัติแม้รัฐบาลจะประทับตราสัตยาบันให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตแล้ว เมื่อสัญญาสิ้นอายุก็ปรากฏว่า

๑๑๗ ปี กรมป่าไม้

ผู้รับสัญญายังคงทำไม้อยู่ต่อไป หรือเมื่อได้ยื่นคำร้องของอนุญาตแล้วก็ลงมือทำไม้เลยทีเดียว นอกจากนี้แล้ววิธีการขออนุญาตก็ลำบากยากเย็น เนื่องจากต้องเสียเงินกินเปล่าแก่เจ้านายเจ้าของป่ามากมาย เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอทำไม้หลายรายก็เกิดแก่งแย่งแข่งขันให้เงินกินเปล่ากันขึ้น ทำให้เจ้าของป่าพยายามแบ่งป่าออกเป็นแปลงเล็กๆ เพื่อจะมีทางได้เงินมากขึ้น ราคาต้นทุนของไม้สักในขณะนั้นจึงเขยิบสูงขึ้นเรื่อย

2. ในชั้นต้นจำเป็นต้องสำรวจป่าไม้สัก เพื่อกำหนดจำนวนไม้ที่สมควรอนุญาตให้ตัดฟันและควรระงับการตัดฟันไม้สักมาใช้สอยกันอย่างเสรี และหันมาส่งเสริมให้ใช้ไม้กระยาเลยแทนเสียบ้าง นอกจากนี้ราษฎรยังได้ตัดฟันไม้สักขนาดเล็กมาใช้ทำเสากันมาก ซึ่งเป็นการทำไม้สักกินกำลังของป่าไม้มากมาย กล่าวโดยหลักการควรถือว่าบรรดาป่าไม้ที่มีอยู่ทั้งหมดเป็นเสมือนต้นทุนซึ่งเป็นของประเทศและปริมาณเนื้อไม้ที่งอกเงยขึ้นทุกปีเป็นเสมือนดอกเบี๋ย ซึ่งอาจนำออกมาใช้สอยได้เป็นรายปีไม่ควรจะต้องต้นทุนเป็นอันขาด แต่ปรากฏว่าสถานการณ์ป่าไม้สักขณะนั้นได้มีการตัดฟันไม้สักกินกำลังป่าถึงประมาณ 3 เท่าครึ่ง จึงควรพยายามลดการทำไม้สักลงให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น

นอกจาก Mr.H.Slade ได้ชี้แจงข้อบกพร่องดังกล่าวแล้ว ก็ได้เสนอวิธีแก้ไขไว้หลายประการที่สำคัญก็คือรัฐบาลควรต้องเข้าจัดการป่าไม้เสียเอง ไม่ควรปล่อยให้อยู่ในมือของเอกชนคนใดคนหนึ่ง ฉะนั้น ป่าไม้อันมีค่าของไทยควรจะต้องโอนมาอยู่ในความดูแลควบคุมของรัฐบาลโดยสิทธิ์ขาดและเพื่อให้การจัดการป่าไม้ของประเทศมีเสถียรภาพอันมั่นคงกับรักษาสภาพเช่นนั้นไว้ได้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะจัดตั้งองค์การในรูปทบวงการเมืองของรัฐบาลควบคุมและบริหารป่าไม้ขึ้น และให้พนักงานที่ได้รับการอบรมมาโดยเฉพาะเป็นผู้ดำเนินการ เพราะการป่าไม้เป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่ง และควรออกกฎหมายสำหรับควบคุมกิจการป่าไม้ด้วย นอกจากนี้ยังเสนอให้มีบัญญัติกล่าวถึง

การจัดการป่าเป็นป่าสงวนและการบันทึกสิทธิต่างๆ ที่มีอยู่เหนือป่าไม้ การป้องกันป่าไม้ให้พ้นจากการถูกบุกรุกทำลาย การเก็บเงินผลประโยชน์และการควบคุมไม้ระหว่างเคลื่อนที่ การแก้ไขแบบสัญญาอนุญาตทำป่าไม้ที่ใช้อยู่ เพื่อมุ่งหนักไปในทางการคุ้มครองรักษาป่าไม้มากกว่าการบำรุงป่า การบำรุงป่านั้นควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้มากกว่า สำหรับเงินค่าต่อไม้ก็ควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐบาลจัดเก็บเสียเอง แทนที่จะให้พนักงานของเจ้านายเจ้าของป่าดำเนินการ ซึ่งได้เงินค่าต่อน้อยกว่าที่ควรได้ เพราะการทุจริตของพนักงานเหล่านั้น

เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับรายงานของ Mr.H.Slade และได้พิจารณาเห็นชอบด้วยแล้วจึงได้นำความกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัว เพื่อขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย ซึ่งก็ได้ทรงพระราชดำริเห็นชอบและพระราชทานพระราชหัตถเลขาที่ 62/385 ลงวันที่ 18 กันยายน ร.ศ. 115 (พ.ศ. 2439) ถึงเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้น โดยให้สังกัดอยู่ในกระทรวงมหาดไทย นับแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจึงได้มีทบวงการเมืองควบคุมกิจการของประเทศไทยโดยเฉพาะขึ้น และทางราชการก็ได้ถือเอาวันที่ 18 กันยายน ร.ศ. 115 (พ.ศ. 2439) เป็นวันสถาปนากกรมป่าไม้ตลอดมา

อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ในปัจจุบัน

กรมป่าไม้ มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมปลูกป่าเศรษฐกิจ การวิจัยเศรษฐกิจ และผลิตผลป่าไม้ และการอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการปลูกป่าเศรษฐกิจ การทำไม้และของป่าตามกฎหมายในพื้นที่เขตป่าเศรษฐกิจ ให้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยกลยุทธ์เสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการปลูกสร้างสวนป่าเชิงเศรษฐกิจในลักษณะสวนป่าเอกชน ป่าชุมชน และสวนป่าในรูปแบบอื่นที่เกี่ยวข้องกับป่าเศรษฐกิจ

2. ควบคุมและกำกับดูแลการอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ป่าเศรษฐกิจตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยสวนป่า กฎหมายว่าด้วยเลื่อยยนต์ กฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

3. ศึกษา วิจัย วางแผน และประสานงานเกี่ยวกับการปลูกป่าเศรษฐกิจ

4. ศึกษา วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ป่าเศรษฐกิจของตลาดในประเทศและต่างประเทศ
5. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับผลิตผลป่าเศรษฐกิจ
6. บริการสารสนเทศ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านป่าเศรษฐกิจ และผลิตผลป่าเศรษฐกิจ
7. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมป่าไม้ หรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

โครงสร้างและอัตรากำลังข้าราชการกรมป่าไม้

ข้อมูล : สำนักงานเลขาธิการกรม กรมป่าไม้
28 พฤษภาคม 2546

ผู้ช่วยเลขาธิการกรมป่าไม้ พ.ศ. 2546
สาขาการส่งเสริมและพัฒนาการป่าไม้

พระครูภัทร พรหมคุณ

ผลงานดีเด่น

ดูแลฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ป่า 770 ไร่ บริเวณวัดหัวเขาสมอคร้า หมู่ที่ 8 ตำบล
วงษ์อ่อง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เนื่องจากเห็นชาวบ้าน
เข้าบุกรุกจับจองพื้นที่ป่าเพื่อใช้ทำไร่พริก ไร่มันสำปะหลัง ทำให้พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมลง
จึงได้ขอขออนุญาตพื้นที่ป่าดังกล่าวไว้ และฟื้นคืนสภาพเป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ป่า
หลายชนิดมาอาศัยอยู่ และมีการจัดกิจกรรมบำรุงรักษาป่า กำจัดวัชพืช และปลูก
เสริมป่าในวันสำคัญต่างๆ เป็นประจำทุกปี

๑๐๗ ปี กรมป่าไม้

วัดหัวเขาสมอคร้า

ผู้ช่วยเหลือราชการกรมป่าไม้ พ.ศ. 2546
สาขาการอนุรักษ์ป่าไม้

พ.ต.อ.ภูมิเพชร พิพัฒน์เพชรภูมิ

ผลงานดีเด่น

สืบสวน สอบสวน ปราบปราม จับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายในทุกท้องที่ของ
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานที่ทำงาน

สถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84180

สถานที่ติดต่อ

70/1 หมู่ที่ 4 ตำบลตะกุกเหนือ

กิ่งอำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84180

ผู้ช่วยเหลือราชการกรมป่าไม้ พ.ศ. 2546
สาขาการอนุรักษ์ป่าไม้

นายมนัส วานิช

ผลงานดีเด่น

เป็นผู้นำในการต่อต้านนายทุนไม่ให้เข้าบุกรุกทำลายป่า ต่อมาปี พ.ศ. 2535 ได้นำที่ดินในครอบครองและชักชวนชาวบ้านบริจาคที่ดินให้เป็นที่สาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน จำนวน 60 ไร่ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และปัจจุบันได้เกิดผลประโยชน์กับประชาชนในหมู่บ้านในหลายด้าน เช่น เป็นแหล่งน้ำซับเพื่ออุปโภคบริโภคตลอดปี

สถานที่ทำงาน

ที่ทำการกำนันตำบลธารคีรี อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา 90210

สถานที่ติดต่อ

19/1 หมู่ที่ 1 ตำบลธารคีรี อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา 90210

ผู้ช่วยเลขาธิการกรมป่าไม้ พ.ศ. 2546
สาขาการอนุรักษ์ป่าไม้

นางจำเนียร โลกวจิตร

ผลงานดีเด่น

ได้รับรางวัลโครงการป่าพื้นบ้านอาหารชุมชนดีเด่นประจำปี 2545 และได้รับธงพิทักษ์ป่า เพื่อรักษาชีวิต จากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยมีผลงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญคือ การสร้างกลุ่มพลังมวลชนอันเข้มแข็งในการอนุรักษ์ป่าไม้ไว้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารสำหรับการบริโภคและทำการเกษตรตลอดปี และสามารถรักษาผืนป่า จำนวน 400 ไร่ มาเป็นระยะเวลายาวนาน ได้ต่อสู้กับผู้มิอิทธิพลจนปัจจุบันปราศจากการบุกรุกทำลายป่า นอกจากนี้ยังได้ประสานงานกับสำนักงานป่าไม้จังหวัดและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อช่วยกันปลูกเสริมป่าธรรมชาติให้อุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้นทุกปี ได้ประสานงานกับค่ายศรีนครินทร์เพื่อขอรับการสนับสนุนกำลังในการตรวจลาดตระเวนป่า ซึ่งทำให้ผลการปกป้องรักษาป่าดีขึ้น

สถานที่ติดต่อ

10/1 หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80110

ผู้ช่วยเหลือราชการกรมป่าไม้ พ.ศ. 2546
สาขาการอนุรักษ์ป่าไม้

นายเกษม จักรแก้ว

ผลงานดีเด่น

ดูแลอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าบริเวณเชิงเขานารี จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 500 ไร่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ได้รณรงค์ให้ชาวบ้านหันมาช่วยกันดูแลรักษาป่า โดยติดป้ายบริเวณแนวเขตของป่าที่จะอนุรักษ์ และนำกล้าไม้ชนิดต่างๆ ไปปลูกในวันสำคัญ

สถานที่ติดต่อ

44 หมู่ที่ 12 ตำบลท่าหมื่นราม อำเภอวังทอง
จังหวัดพิษณุโลก 65130

๑๐๗ ปี
กรมป่าไม้

ข้าราชการกรมป่าไม้ที่เกษียณอายุเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2546

1. ม.ร.ว.ภัทรชัย รัชนี รองอธิบดีกรมป่าไม้

สถานที่ติดต่อ

70/12 ซอยนนทบุรี 46 ถนนสนามบินน้ำ
ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0-2950-0768

2. นายถาวร ลามศรีจันทร์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ

สถานที่ติดต่อ

100/459 หมู่บ้านรามอินทราณีเวศน์
ถนนรามอินทรา แขวงคั่นนายาว
เขตคั่นนายาว กรุงเทพฯ 10230
โทรศัพท์ 0-2510-1999

3. นางจารุณี วงศ์ข้าหลวง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้

สถานที่ติดต่อ

6 ซอยอารีย์สัมพันธ์ 6 แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ
โทรศัพท์ 0-2278-5735

4. นายแก้ว หล่อพัฒนเกษม ป่าไม้จังหวัดนครนายก

สถานที่ติดต่อ

167/112 หมู่บ้านดิเอ็มเมอร์ลด์ 07
อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
โทรศัพท์ 0-2924-4519, 0-1826-1252

5. นายเจริญรัตน์ ฉัตรกันยารัตน์ ป่าไม้จังหวัดตาก

สถานที่ติดต่อ

84/308 ซอย 6 หมู่บ้านโชตนานิเวศ
ถนนเชียงใหม่-ฝาง ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ 50000
โทรศัพท์ 0-5551-1764

6. นายณรงค์ เพ็งปรีชา นักวิชาการป่าไม้ 8ว สำนักวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้

สถานที่ติดต่อ

70/20 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองกุ่ม
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ 10240
โทรศัพท์ 0-1611-1524

7. นายธีรพัชร โชติศรีพันธุ์พร ป่าไม้จังหวัดลพบุรี

สถานที่ติดต่อ

28 ถนนคสิบุตร ตำบลโนนเวียง
อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000
โทรศัพท์ 0-5451-1749

8. นายไพฑูรย์ นุชิต ป่าไม้จังหวัดหนองบัวลำภู

สถานที่ติดต่อ

26 หมู่ที่ 3 ตำบลลำภู อำเภอเมือง
จังหวัดหนองบัวลำภู 39000
โทรศัพท์ 0-4231-1104

9. นายมนู สมจิตร ป่าไม้จังหวัดแพร่

สถานที่ติดต่อ

400/777 หมู่ที่ 2 ถนนภูเก็ต
ตำบลนาจักร อำเภอเมือง
จังหวัดแพร่ 54000
โทรศัพท์ 0-5453-3720, 0-1724-3367

10. นายสมหมาย ดอนจันทร์เขียว ป่าไม้จังหวัดนครสวรรค์

สถานที่ติดต่อ

8/5 รามอินทรา 8 ถนนรามอินทรา แขวงอนุสาวรีย์
เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220
โทรศัพท์ 0-2552-0164

11. นายสำราญ พัฒนภิรมย์ ป่าไม้จังหวัดพะเยา

สถานที่ติดต่อ

59 หมู่ที่ 2 ตำบลสันพระเนตร
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50210
โทรศัพท์ 0-5349-1203

12. นายทริฎฐ เอี่ยมจันทร์ ป่าไม้จังหวัดนครพนม

สถานที่ติดต่อ

68 บ้านภูเขาทอง ถนนนิตโย ตำบลหนองญาติ
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000
โทรศัพท์ 0-4252-3171

13. นายไพบุลย์ ศรีสัจจัง เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 7 สำนักงานป่าไม้จังหวัดชลบุรี

สถานที่ติดต่อ

188/8 หมู่ที่ 3 ตำบลเสม็ด
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20000
โทรศัพท์ 0-3878-3222

14. นายผล พิธกิจ เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 7 สำนักงานป่าไม้จังหวัดภูเก็ต

สถานที่ติดต่อ

557/42 หมู่ที่ 5 ตำบลปากพูน
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000
โทรศัพท์ 0-1903-1748

15. นายมงคล ทองมาลัย เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 7 สำนักงานป่าไม้จังหวัดนครราชสีมา

สถานที่ติดต่อ

185 ถนนมหาชัย ซอย 5 ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
โทรศัพท์ 0-1977-8156

16. นายสมพร ตันหัน นักวิชาการป่าไม้ 7 กองการอนุญาต

สถานที่ติดต่อ

12/50 ซอยวัดเทวสุนทร ถนนงามวงศ์วาน
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2589-9045

17. นายชยพงศ์ พานิชกุล เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 6 สำนักงานป่าไม้จังหวัดเพชรบุรี

สถานที่ติดต่อ

156/56 ซอยวัดราชสิทธิาราม แขวงวัดท่าพระ
เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600
โทรศัพท์ 0-2864-0143

18. นายชัยยศ มหัทธมพงศ์ เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 6 สำนักงานป่าไม้จังหวัดยโสธร

สถานที่ติดต่อ

118 หมู่ที่ 6 ตำบลตู่ทุ่ง
อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000
โทรศัพท์ 0-7246-8198

19. นางสาวภัทรี คงสาคร เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6

สำนักงานป่าไม้จังหวัดฉะเชิงเทรา

สถานที่ติดต่อ

26 หมู่ที่ 2 ตำบลบางนระ
อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000
โทรศัพท์ 0-3882-0443

ลูกจ้างประจำกรมป่าไม้ที่เกษียณอายุเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2546

1. นายเทียบ พิมพ์ใจใส ส่วนพัฒนาอุตสาหกรรมป่าไม้และป้องกันรักษาเนื้อไม้
สำนักวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้

สถานที่ติดต่อ

62/54 หมู่ที่ 3 แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน
กรุงเทพฯ 10220

2. นายเพียร วงศ์ศรีสุรพันธ์ ส่วนพัฒนาอุตสาหกรรมป่าไม้และป้องกันรักษาเนื้อไม้
สำนักวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้

สถานที่ติดต่อ

1/191 หมู่ที่ 10 แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน
กรุงเทพฯ 10220

3. นายไมตรี สร้อยสุวรรณ ส่วนพัฒนาผลิตผลป่าไม้
สำนักวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้

สถานที่ติดต่อ

200/212 หมู่ที่ 8 ตำบลคูคต
อำเภอลำลูกกา
จังหวัดปทุมธานี 12150

4. นายมา พานพบ สำนักงานป่าไม้จังหวัดแพร่

สถานที่ติดต่อ

218/1 หมู่ที่ 9 ตำบลสูงเม่น
อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ 54000

5. นางสุดา กาญจนภิญโญพงศ์ สำนักงานป่าไม้จังหวัดเชียงราย

สถานที่ติดต่อ

85 หมู่ที่ 22 ตำบลรอนเวียร
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000

6. นายแก้ว หนูทองกลาง สำนักงานป่าไม้จังหวัดนครราชสีมา

สถานที่ติดต่อ

33 หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา 30000

7. นางสาวกัม รัตนวิจิตร สำนักงานป่าไม้จังหวัดนครราชสีมา

สถานที่ติดต่อ

435/1 หมู่ที่ 9 ถนนชาญอุทิศ
ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา 96000

8. นายวุฒิศักดิ์ บุญจันทร์ สำนักงานป่าไม้จังหวัดเพชรบูรณ์

สถานที่ติดต่อ

111 หมู่ที่ 1 ซอยสุขาภิบาล 5
ตำบลท่าพล อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบูรณ์ 67250

9. นางประไพ บุญไชย สำนักงานป่าไม้จังหวัดมหาสารคาม

สถานที่ติดต่อ

38 หมู่ที่ 1 ตำบลเขวา อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000

10. นางบุญเรือน สงวนพิว สำนักงานป่าไม้จังหวัดอ่างทอง

สถานที่ติดต่อ

10/1 ถนนบ้านรอ
ตำบลบางแก้ว อำเภอเมือง
จังหวัดอ่างทอง 14000

11. นายจรัส ทองพูล สำนักงานป่าไม้จังหวัดปราจีนบุรี

สถานที่ติดต่อ

24 ซอย 2 ถนนแจ้งพัฒนา
ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดปราจีนบุรี 25000

โครงการคัดเลือกป่าชุมชนดีเด่นประจำปี 2546

1. หลักการและเหตุผล

กรมป่าไม้ได้จัดให้มีแผนการดำเนินงานโครงการพัฒนาป่าชุมชนลงสู่ท้องถิ่นขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้ชุมชนในชนบทของประเทศไทยจัดการป่าไม้ในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อใช้เป็นแหล่งอาหารและไม้ใช้สอย ซึ่งสอดคล้องและสนับสนุนแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชาติ การดำเนินงานโครงการเป็นแบบพหุภาคีจากภาคเอกชน องค์กรชุมชน และภาคราชการ ซึ่งในการดำเนินการโดยองค์กรชุมชนนั้น ได้เน้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการเรียนรู้ร่วมกัน อันจะเป็นผลให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาให้ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมมีความสมดุลอย่างยั่งยืน และในปัจจุบันมีชุมชนหลายแห่งได้ร่วมกันดำเนินการจัดตั้งป่าชุมชนจนประสบความสำเร็จสมควรที่จะได้รับการยกย่องเชิดชู และเผยแพร่สู่สาธารณชน

การคัดเลือกป่าชุมชนดีเด่น เป็นแนวทางหนึ่งในการประกาศเกียรติคุณและเผยแพร่ผลงานที่ประสบความสำเร็จโดยองค์กรชุมชน และกระตุ้นให้องค์กรชุมชนและประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าโดย

ชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์เป็นแหล่งอาหาร และใช้สอยยังชีพ ตลอดจนประโยชน์ในการอนุรักษ์ระบบนิเวศธรรมชาติมากขึ้น กรมป่าไม้ได้พิจารณาแล้วจึงจัดให้มีโครงการคัดเลือกป่าชุมชนดีเด่นในทุกภูมิภาคของประเทศ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อเป็นการกระตุ้น เร่งเร้าให้ประชาชนในชุมชนร่วมคิด ร่วมแรงร่วมใจ และร่วมรับผิดชอบในการดูแลบำรุงรักษาป่าชุมชน

2.2 เพื่อเป็นการยกย่อง เชิดชูเกียรติ และให้กำลังใจแก่หมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการป่าชุมชนจนเป็นแบบอย่างแก่หมู่บ้านอื่น

3. เป้าหมาย

ป่าชุมชนที่ได้รับคะแนนสูงสุดในระดับจังหวัดจะได้รับรางวัลป่าชุมชนดีเด่น จำนวน 63 แห่ง

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นตอนการคัดเลือก

ให้จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกป่าชุมชนดีเด่น ประกอบด้วยข้าราชการประจำจังหวัด จำนวน 5-7 คน พิจารณาคัดเลือกป่าชุมชนดีเด่น จำนวน 1 แห่ง แล้วแจ้งผลการพิจารณาคัดเลือกและภาพถ่ายกิจกรรมพร้อมรายละเอียดป่าชุมชนดีเด่นให้กรมป่าไม้ทราบ ภายในวันอังคารที่ 1 กรกฎาคม 2546

4.2 ผู้เข้ารับรางวัล

ผู้แทนชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกรรมการบริการองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้นำองค์กรชุมชนที่มีบทบาทในการดำเนินการจัดการป่าชุมชน เพื่อให้เกิดกำลังใจ และเป็นความภาคภูมิใจของชุมชน โดยกำหนดรับรางวัลของแต่ละจังหวัดในวันที่สำนักงานป่าไม้จังหวัดจัดทำพิธีวันสถาปนากรมป่าไม้

4.3 รางวัล คือ โล่ประกาศเกียรติคุณ

5. ระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินการคัดเลือกให้แล้วเสร็จภายในวันอังคารที่ 1 กรกฎาคม 2546

6. งบประมาณ

โครงการพัฒนาป่าชุมชนลงสู่ท้องถิ่น

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 องค์กรชุมชนและประชาชนมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาและพัฒนาป่าไม้

7.2 องค์กรชุมชนและประชาชนมีความตื่นตัวที่จะเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้มากยิ่งขึ้น

7.3 เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้และของหน่วยราชการอื่นได้เรียนรู้และเข้าใจศักยภาพขององค์กรชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นชนบทที่สามารถร่วมจัดการป่าไม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้แนวคิดในการทำงานส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรประชาชนให้ช่วยเหลือและพึ่งตนเองได้

คุณสมบัติของป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

1. เป็นป่าธรรมชาติ หรือป่าที่ปลูกสร้างขึ้น ใดๆอย่างหนึ่ง หรือเป็นทั้งสองอย่างในป่าแห่งนั้น

2. พื้นที่ป่าต้องไม่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

3. องค์กรชุมชนและประชาชนที่อยู่ใกล้ (ระยะทางไม่เกิน 5 กิโลเมตร) ป่าชุมชนแปลงที่ส่งเพื่อรับการพิจารณาต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ โดยดูแลบำรุงรักษา

ฟื้นฟู พัฒนาและร่วมใช้ประโยชน์จากป่า

4. องค์กรชุมชนผู้มีส่วนร่วมจัดการป่าชุมชน มีความสมัครใจและมีความพร้อมที่จะส่งป่าชุมชนเข้ารับการพิจารณาคัดเลือก
5. ป่าชุมชนที่พิจารณาคัดเลือกต้องไม่เคยได้รับรางวัลเกี่ยวกับการจัดการป่า โดยชุมชนในระดับชาติ หรือระดับป่าไม้เขตมาก่อน

โครงการป่าชุมชนดีเด่นที่เป็นตัวแทนเข้ามารับโล่ประกาศเกียรติคุณ

ในวันสถาปนากกรมป่าไม้ ครบรอบ 107 ปี

โครงการ	บ้าน	หมู่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1. ป่าชุมชนดอยผาฮ่าย	หนองหล่ม	8	ศรีบัวบาน	เมืองลำพูน	ลำพูน
2. ป่าชุมชนเนินเขาตินเฉลิมพระเกียรติ	วังทับไทร	1	วังทับไทร	กิ่งอำเภอสากเหล็ก	พิจิตร
3. ป่าชุมชนบ้านกำแมด	กำแมด	5	วังทอง	บ้านดุง	อุดรธานี
4. ป่าชุมชนบ้านชาติ	ชาติ	3	หนามแท่ง	ศรีเมืองใหม่	อุบลราชธานี
5. ป่าชุมชนบ้านห่านเพชร	ห่านเพชร	6	ทุ่งหลวง	เวียงสระ	สุราษฎร์ธานี
6. ป่าชุมชนบ้านลีลานนท์	ลีลานนท์	6	สุคีริน	สุคีริน	นราธิวาส
7. ป่าชุมชนโรงเรียนบ้านสามเรือน	สามเรือน	4	ท่าตะคร้อ	หนองหญ้าปล้อง	เพชรบุรี
8. ป่าชุมชนเขาหินเทิน	เขาหินเทิน	-	ระบำ	ลานสัก	อุทัยธานี
9. ป่าชุมชนบ้านร่มโพธิ์ทอง	ร่มโพธิ์ทอง	7	คลองตะเกรา	ท่าตะเียบ	ฉะเชิงเทรา

สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชน

ชื่อสหกรณ์/ประธาน/ที่อยู่/โทรศัพท์	การดำเนินงาน
<p>1. สหกรณ์สวนป่าเอกชนกำแพงเพชร จำกัด นายละมัย เทียนสันต์ - 116 ถนนเทศบาล 2 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000 โทร. 0 1919 7067, 0 5571 1288, 0 5579 1204 - 86 หมู่ที่ 6 ตำบลคลองน้ำไหล อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร 62180 โทร. 0 1919 7067</p>	<p>1. ขออนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้ 2. จัดจำหน่ายปุ๋ยให้กับสมาชิกสหกรณ์</p>
<p>2. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนเชียงราย จำกัด นายโกศล เพ็ญพ่ายัพ - 14/13 หมู่ที่ 9 ถนนพหลโยธิน (ปากทางเข้าสนามกีฬา) ตำบลสันทราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000</p>	<p>1. ตั้งเตาเผาถ่าน 2. ตั้งโรงงานแปรรูปไม้</p>
<p>3. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนกาฬสินธุ์ จำกัด นายหนูกัน ภูคลองเพชร - 1/1 หมู่ที่ 1 ตำบลกุดโดน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ 46170 โทร. 0 4388 9251 (บ้านประธาน) - สหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000 (สำนักงาน)</p>	<p>- จัดหาปุ๋ยลินเชื้อบริหารสมาชิก</p>
<p>4. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนมุกดาหาร จำกัด นายเสนาะ อุปัญญา - 321 หมู่ที่ 2 ตำบลป่าหลาย อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร 49000 โทร. 0 4261 9504, 0 1383 1360</p>	<p>1. ตั้งโรงงานไม้แปรรูป 2. ตั้งเตาเผาถ่าน</p>

<p>5. สหกรณ์สวนป่าตากสิน จำกัด นายลิขิต วรศิริ - 113 หมู่ที่ 8 ตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก 63160 โทร. 0 5556 9090, 0 1962 0176</p>	<p>1. จำหน่ายอุปกรณ์ วัสดุการเกษตร 2. ขอดังโรงงานไม้แปรรูป</p>
<p>6. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนปราจีนบุรี จำกัด นายมานิช วีระกุล - 453/2 หมู่ที่ 8 ถนนสุวรรณศร ตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี 25240 โทร. 0 3721 6390, 0 1924 0494 (0 1453 6748, 0 3728 1102 เบอร์ประธาน)</p>	<p>1. รับจ้างปลูกป่า จำหน่ายกล้าไม้-ปุ๋ย 2. เริ่มโครงการเตาเผาถ่าน 3. ขอรับเงินอุดหนุนจากกรมส่งเสริม สหกรณ์</p>
<p>7. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนนครศรีธรรมราช จำกัด นายคำรพ ประดิษฐ์ - 188 หมู่ที่ 3 ตำบลชะอวด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช 80180 โทร. 0 7535 6218, 0 7538 1509 โทรสาร 0 7534 1010</p>	<p>- จำหน่ายไม้ของสมาชิก</p>
<p>8. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนมหาสารคาม จำกัด นายสมพงษ์ วงษ์โต - 196 หมู่ที่ 3 ถนนมหาสารคาม-กมลาไสย ตำบลเก็ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทร. 0 4372 3099, 0 4372 3667, 0 1392 0196</p>	<p>1. ตั้งเตาเผาถ่าน-ผลิตถ่าน 2. อยู่ระหว่างขออนุญาตตั้งโรงงาน แปรรูปไม้ 3. ผลิตกล้าไม้ยูคาลิปตัสจำหน่าย</p>
<p>9. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนโคกปีฆ้อง จำกัด นายประมวล อาจตัน - 21 หมู่ที่ 13 ตำบลโคกปีฆ้อง อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว 27000 โทร. 0 3742 1130</p>	<p>1. ขายข่าวสารให้แก่สมาชิก 2. จำหน่ายปุ๋ยให้แก่สมาชิก</p>

<p>10. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนขอนแก่น จำกัด นายสุรพล ประดาพล - 259 หมู่ที่ 8 ถนนมิตรภาพ บ้านซำจาน ตำบลบ้านค้อ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 (สำนักงาน) - 93/1 หมู่ที่ 4 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น 40140 โทร. 0 4343 1349, 0 1055 3695 (บ้านประธาน)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดหาปุ๋ยจาก อ.ต.ก. มาจำหน่ายให้สมาชิก 2. ทำเตาเผาถ่านไม้ยูคาลิปตัส 3. เพาะเห็ดฟาง, เลี้ยงวัวพันธุ์เนื้อ, ปลานิล, หมู, ไก่, ขายกล้าหวาย 4. ดำเนินการตามโครงการ F.A.O. 5. จัดตั้งโครงการตลาดไม้ชุมชน
<p>11. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนพิจิตร จำกัด นายเปี้ย พิมสอน - 73/1 หมู่ที่ 4 ตำบลห้วยเกตุ อำเภอดงพานหิน จังหวัดพิจิตร 66110 โทร. 0 5661 1295, 0 9339 2137 (สำนักงาน) - 117/1 หมู่ที่ 1 ตำบลท่าขมิ้น อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร 66130 (บ้านประธาน)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขายปุ๋ยให้กับสมาชิก 2. ขออนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย
<p>12. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนอุบลราชธานี จำกัด นายจันทิ ทองแสง - 11 หมู่ที่ 2 บ้านป่าแฉม ตำบลคอแลน อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี 34230 โทร. 0 4524 7381</p>	<p>ยังไม่ดำเนินการ</p>
<p>13. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนนครสวรรค์ จำกัด นายสุพล คล้ายเสนีย์ - 35/21 ถนนโกสีย์ใต้ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทร. 0 5622 1913 (สำนักงาน)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งโรงงานแปรรูปไม้จากเครื่องจักรขนาด 20.5 แรงม้า 2. ขายไม้ตัดแสงของสมาชิก

๑๑๗ ปี กรมป่าไม้

<p>14. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนลพบุรี จำกัด นายบุญเพ็ญ นวลฉวี -47 หมู่ที่ 1 ตำบลโคกแสมสาร อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี 15250 โทร. 0 3665 1135-6, โทรสาร 0 3665 1137 (สำนักงาน), 0 6012 1940 (เบอร์ประชาชน) -10 หมู่ที่ 1 ตำบลศิลาชัย อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี 15130</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งโรงงานแปรรูปไม้ 2. จำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม้
<p>15. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนพะเยา จำกัด นายปรัชญา สะท้านพ่ายัพ - 51/1 หมู่ที่ 2 ตำบลเจริญราษฎร์ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา 56130 โทร. 0 5441 7567, 0 1472 2248 (สำนักงาน) -164 หมู่ที่ 8 ถนนแม่ใจ-แม่นาเรื่อ ตำบลลูก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา 56130 โทร. 0 1472 2248 (เบอร์ประชาชน)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลิตและจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ไม้อัด รับเหมาปลูกป่า ขายไม้ของสมาชิก 2. เป็นศูนย์กลางซื้อขายกล้าไม้จาก สมาชิก 3. รับปลูกสร้างเกสเข้าสู่จากไม้ไผ่และ ไม้จากสวนป่า 4. มีร้านจำหน่ายสินค้า 2 ร้าน
<p>16. สหกรณ์สวนสักน่าน จำกัด นายเฉลิม จันทะเสน - 698 หมู่ที่ 3 ถนนปางด้า-ผาดูป ตำบลผาลิ่งห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000 โทร. 0 5471 0132 (สำนักงาน) -189-191 ถนนอนันตวรฤทธิเดช ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000 โทร. 0 5471 0132, 0 1888 2119</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำวงกบหน้าต่าง, ประตู, ไม้ปาเก้ , ไม้ ประสาน, เครื่องเรือน 2. ขายไม้สักท่อน 3. ตั้งโรงงานแปรรูปไม้เพื่อ ประดิษฐ์กรรม ทำเฟอร์นิเจอร์ไม้
<p>17. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนสระบุรี จำกัด นายสายบัว พาคักดี - 46 หมู่ที่ 10 ถนนแก่งคอย-บ้านนา ตำบลชะอม อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี 18110 โทร. 0 1373 9793</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขายข้าวสาร 2. ขุดล้อมต้นไม้ขาย

<p>18. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนศรีสะเกษ จำกัด นายเฉลิมชัย ดวงแก้ว - 59 หมู่ที่ 5 ตำบลลิ อำเภอบุณฑล จังหวัดศรีสะเกษ 33150 โทร. 0 1600 2652, 0 4563 7440 -14/1 หมู่ที่ 2 ถนนบ้านกราช ตำบลไพร อำเภอบุณฑล จังหวัดศรีสะเกษ 33150 โทร. 0 2600 2652</p>	<p>1. รับซื้อไม้จากสมาชิก ทำเครื่องเรือน เครื่องใช้จำหน่าย ตั้งเตาเผาถ่านไม้ ยูคาลิปตัส 2. จัดหาปุ๋ยเคมีจำหน่าย</p>
<p>19. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนเดชอุดม จำกัด นายวัชรินทร์ อินทนา - 448 หมู่ที่ 5 ถนนเดชอุดม-บุญทริก ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี 34160 โทร. 0 4536 1231, 0 4536 1890</p>	<p>- จัดตั้งกลุ่มฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร</p>
<p>20. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนกาญจนบุรี จำกัด นางสุมาลี ลินธุเสน - 703 ซอยสกุลชัย 1 ถนนจรัญสนิทวงศ์ 75 แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร. 0 2434 4228, 0 9811 6542</p>	<p>1. เปิดศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม้ จัด ทำและจำหน่ายย้อนตาม พ.ร.บ.สวนป่า พ.ศ. 2535 2. จัดตั้งร้านค้าของสหกรณ์รวบรวม ผลผลิตไม้แปรรูปจากสมาชิกมาจำหน่าย 3. ตั้งโรงงานขนาดย่อมในครัวเรือน</p>
<p>21. สหกรณ์การเกษตรสวนป่าปักษ์ธงชัย จำกัด นายอิ สุขตะคุ - 315/1 หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา 30150 โทร. 0 4444 1642</p>	<p>1. ขายปุ๋ย 2. จ่ายเงินกู้</p>
<p>22. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนอุทัยธานี จำกัด นายชัชวาลย์ เวียรธา - 5 หมู่ที่ 6 ตำบลห้วยคต อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี 61170 โทร. 0 5651 8192</p>	<p>1. จัดทำแผนดำเนินงานในการจัดทำ เตาเผาถ่าน 2. ทำเฟอร์นิเจอร์ไม้สักตัดตาสง</p>

<p>23. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนสุพรรณบุรี จำกัด นายลันดา ชตประสิทธิ์ - 470 หมู่ที่ 17 ตำบลดอนคา อำเภอดู้อ่ง จังหวัดสุพรรณบุรี 72160</p>	<p>1. จำหน่ายปุ๋ย วัสดุการเกษตร 2. ตั้งโรงคั่วและจำหน่ายไม้แปรรูป</p>
<p>24. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนพิษณุโลก จำกัด นายบุญทัน สิงห์ทองหอม - 90 หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก 65170 โทร. 0 5523 7126</p>	<p>1. เเผาถ่าน 2. จำหน่ายปุ๋ย เมล็ดพันธุ์พืช 3. รวบรวมผลิตผลการเกษตร</p>
<p>25. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนสุรินทร์ จำกัด นายมนัส ศรีสำอาง - 417 หมู่ที่ 4 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ 32230 โทร. 0 4444 1642, 0 4451 1362 (สำนักงาน) - 672/21 ซอย 10 ถนนประชาราษฎร์-ป่าเพ็ญ 26 สามเสนนอก กรุงเทพฯ 10320 โทร. 0 2691 2818-9, 0 2691 2813 โทรสาร 0 2277 5242 (ประธาน)</p>	<p>- รับซื้อขายไม้ยูคาลิปตัส จากสมาชิก เพื่อส่งโรงงานชิ้นไม้ลับ, โรงเยื่อ กระดาษและตั้งเตาเผาถ่าน</p>
<p>26. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนหนองบัวลำภู จำกัด นายบัวพันธ์ บุญอาจ - 66/2 หมู่ที่ 4 ตำบลด่านช้าง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู 39000 โทร. 0 4235 9289, 0 1574 5716</p>	<p>1. ทำเตาเผาถ่าน 2. ขออนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้</p>

<p>27. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนราชบุรี จำกัด นายณรงค์ เกิดแจ้ง - 52 ถนนวรเดช ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000 โทร. 0 3233 7041, 0 1911 1170 (สำนักงาน) - 485 หมู่ที่ 2 ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี 70180 โทร. 0 1434 3971 (ประธาน)</p>	<p>- อยู่ระหว่างการวางแผน การดำเนินธุรกรรม</p>
<p>28. สหกรณ์การเกษตรสวนป่าภาคเอกชนยโสธร จำกัด นายโครตฤทธิ โครตสีทอง - 87 หมู่ที่ 10 ถนนมหาชนะชัย-พนมไพร ตำบลหัวเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร 35130 โทร. 0 4579 9432</p>	<p>1. รับซื้อ-ขาย ข้าวเปลือก ปุ๋ย 2. ปลุกไม้สักและถั่วลิสง 3. ขายไม้ยูคาลิปตัส</p>
<p>29. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนยโสธร จำกัด นายสัมฤทธิ์ สุวรรณภู - 159 หมู่ที่ 3 ถนนโพธิ์ราช ตำบลฟ้าหยาด อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร 35130 โทร. 0 4579 9347</p>	<p>- ตั้งเตาเผาถ่าน</p>
<p>30. สหกรณ์บริการสวนป่าลำปาง จำกัด นายประสิทธิ์ วิรัชกุล - 85/3 หมู่ที่ 5 ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง 52150 โทร. 0 5434 6041-2, 0 1472-6757</p>	<p>- ขออนุญาตตั้งร้านค้าของสหกรณ์และ ได้จัดเรียกเงินฝากจากสมาชิกเพื่อนำมา ให้สมาชิกไปบำรุงสวนป่าของสมาชิก</p>
<p>31. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนจังหวัดแพร่ จำกัด นายเชาวน์ จารุจินดา - 160 หมู่ที่ 8 ถนนเลียงเมือง ตำบลนาจักร อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000 โทร. 0 6190 8121</p>	<p>- อยู่ระหว่างการรับสมาชิกเพิ่มและ เตรียมการดำเนินการที่จะนำไม้ในสวน ป่าออกเพื่อการค้าโดยการนำมาแปรรูป จำหน่าย</p>

๑๐๗ ปี กรมป่าไม้

<p>32. สหกรณ์สวนป่าจังหวัดเพชรบูรณ์ จำกัด นายบุญเลิศ พุทธเจริญ - 859 หมู่ที่ 7 ตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ 67160 (บ้านประธาน)</p>	<p>- กำหนดวงเงินกู้ยืมหรือค้ำประกัน ประจำปี 2544 ไว้ไม่เกิน 1,000,000 บาท</p>
<p>33. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนร้อยเอ็ด จำกัด นายสมาน บุญกัญญา -162 ถนนสุริยเดชบำรุง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000 โทร. 0 4351 1561</p>	<p>- ผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งประดิษฐ์จากไม้ยูคาลิปตัสโดยสมาชิกจัดจำหน่าย</p>
<p>34. สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนสกลนคร จำกัด นายอาจ สาขามูละ - 211 หมู่ที่ 1 ถนนสุนทรินทร์บำรุง ตำบลวาริชภูมิ อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร 47150 โทร. 0 4278 1102 (สำนักงาน) - 196 หมู่ที่ 2 ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 47000 (บ้านประธาน)</p>	<p>-ยังไม่ดำเนินการ</p>
<p>35. สหกรณ์ป่าไม้ชุมชนหนองคาย จำกัด นายศรีฟอง วงศ์สูง - 173 หมู่ที่ 8 ตำบลหนองปลาปาก อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย 43130 โทร. 0 4242 1626</p>	<p>-ยังไม่ดำเนินการ</p>
<p>36. สหกรณ์สวนป่าจังหวัดตราด จำกัด นายสุจินต์ ถาวรรัตน์ - 16/1 หมู่ที่ 2 ตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด 23150</p>	<p>- เพิ่งจะรายงานการจัดตั้งสหกรณ์ฯ ยัง ไม่มีรายงานถึงรายละเอียดอื่นๆ เพิ่มเติม</p>

กลุ่มสหกรณ์สวนป่า

ชื่อกลุ่ม/ประธาน/ที่อยู่/โทรศัพท์	การดำเนินงาน
<p>1. กลุ่มผู้ปลูกสวนป่าเพื่อเศรษฐกิจจันทบุรี นางยิ่งลักษณ์ ปฏิภาณเทวา - 20/77 หมู่ที่ 8 หมู่บ้านกฤษดานคร 14 ถนนบรมราชชนนี แขวงฉิมพลี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170 โทร. 0 2448 5329, 0 1641 2908</p>	<p>- ปลูกสัก, สะเดา, กระจินเทพา</p>
<p>2. กลุ่มสหกรณ์สวนป่าจังหวัดพะเยา นายชูศักดิ์ บุญตัว - 213 หมู่ที่ 17 ตำบลลจุน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา 56150 โทร. 0 5442 1154, 0 1288 5947 - 158/1 หมู่ที่ 4 ตำบลห้วยข้าวก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา 56150 โทร. 0 1288 5947</p>	<p>1. ลงทุนในกลุ่มในวงเงินของหุ้นๆ ละ 2,500 บาท จำนวน 12 หุ้น 2. เริ่มดำเนินการรับซื้อสินค้าหัตถกรรมภูมิปัญญา ท้องถิ่น เช่น สุ่มไก่ กระบุง ปุ้งกี ชะลอม ที่ทำการ จักสานโดยทำมาจากไม้ไผ่ 3. รับซื้อตุ้ เตียง โต๊ะ แก้วอี้ ที่ทำจากไม้อัดที่ผลิต โดยสหกรณ์สวนป่า (พะเยา)</p>

เพาโลว์เนียเป็นไม้โตเร็วเศรษฐกิจ ในประเทศไทย ได้จริงหรือไม่

ปัจจุบันได้มีเอกชนบางรายนำพันธุ์ไม้สกุลเพาโลว์เนีย ซึ่งเป็นไม้โตเร็วชนิดหนึ่งจากต่างประเทศเข้ามา เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนและเกษตรกรทั่วทุกภาคของประเทศไทยปลูกเป็นสวนป่าโดยได้สารยายให้เห็นถึงความสามารถในการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วอันน่าอัศจรรย์ รวมทั้งได้ชี้ให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์ และผลตอบแทนที่จะได้รับมากมายเมื่อถึงเวลาตัดฟัน

ในช่วงอายุ 6-10 ปี ทำให้ประชาชนและเกษตรกรเริ่มเกิดความสนใจและหลงเชื่อเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันได้มีเอกชนหลายรายสั่งเมล็ดพันธุ์จากต่างประเทศเข้ามาเพื่อเพาะและจัดเตรียมกล้าไม้ไว้จำหน่ายในอัตราที่สูงราคากกล้าละ 25-30 บาท พร้อมทั้งจัดให้มีกิจกรรมการฝึกอบรมหรือให้ความรู้ด้านการปลูกและบำรุงแก่ผู้สนใจด้วย แต่ข้อเท็จจริงแล้วพันธุ์ไม้โตเร็วสกุลเพาโลว์เนียได้เคยมีการนำเข้ามาปลูกเป็นทางการครั้งแรกในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ของประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2517 และมีการนำเข้ามาปลูกอีกหลายครั้ง ครั้งหลังสุดเมื่อปี พ.ศ. 2526 ได้นำเข้ามาปลูกที่สถานีเกษตรหลวงดอยอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลปรากฏว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ต้นไม้ต้องการ ชนิดพันธุ์ที่เหมาะสม การขยายพันธุ์ การปลูกบำรุง ปัญหาโรคและแมลงฯ ดังนั้นผู้ที่คิดจะปลูกพันธุ์ไม้เพาโลว์เนียควรจะได้ทำความเข้าใจและตระหนักถึงปัจจัยต่างๆ

เหล่านี้ประกอบในการตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาซับซ้อนเกิดขึ้นภายหลังเช่นเดียวกับการส่งเสริมปลูกไม้ยมหอมของเอกชนบางรายที่ดำเนินการมาในอดีตและปัจจุบัน

ไม้สกุลเพาโลว์เนีย (Genus Paulownia) จัดอยู่ในวงศ์ Scrophulariaceae เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ลำต้นสีเทาน้ำตาลหรือดำ เปลือกต้นเรียบเมื่อยังอ่อน แต่จะแตกเป็นร่องตามยาว เมื่อต้นแก่เป็นโพรงภายใน ใบจะมีขนาดใหญ่ ลักษณะใบกว้างคล้ายหัวใจ ปลายใบแหลม มีการกระจายพันธุ์ตามธรรมชาติในประเทศแถบอบอุ่นหรือต่ำกว่าแถบอบอุ่นเล็กน้อย โดยมีถิ่นกำเนิดทางตอนกลางของประเทศจีน และพบกระจายทั่วไปตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศจีน พันธุ์ไม้สกุลเพาโลว์เนียมีทั้งหมด 9 ชนิด คือ *Paulownia albiphloea*, *P. australis*, *P. catalpifolia*, *P. elongata*, *P. fargesii*, *P. fortunei*, *P. kawakamii*, *P. tomentosa* และ *P. taiwaniana* นอกจากพบในประเทศจีนแล้ว ยังพบในประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น ไต้หวัน ตอนเหนือของเวียดนามและลาว สำหรับในภาคเหนือของเวียดนามและลาว จะพบ *P. fortunei* ปัจจุบันไม้สกุลเพาโลว์เนียได้ถูกนำไปปลูกในหลายประเทศของทวีปยุโรป ออสเตรเลีย อเมริกาเหนือแถบประเทศสหรัฐอเมริกา และอเมริกาใต้แถบประเทศบราซิล อาร์เจนตินา และปารากวัย

๑๑๗ ปี กรมป่าไม้

การเจริญเติบโตของไม้พญาโลว์เนียแต่ละชนิดจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ทั้งสภาพภูมิประเทศ สภาพดินและภูมิอากาศมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง จะพบ *P. tomentosa* และ *P. catalpifolia* ตามแถบภูเขาตอนกลางค่อนไปทางเหนือของประเทศจีนที่มีอากาศค่อนข้างเย็น จะเจริญเติบโตเร็วกว่าส่วนอื่นๆ ของประเทศ ขณะที่ *P. fortunei* เจริญเติบโตได้ดีในสภาพพื้นที่ที่ค่อนข้างต่ำลงมาจนถึงพื้นที่ราบ นอกจากนี้ *P. catalpifolia*, *P. tomentosa* และ *P. elongata* ทนอากาศหนาวได้ดีกว่าชนิดอื่นๆ ด้วย โดยทั่วไปไม้สกุลพญาโลว์เนียจะเจริญเติบโตได้ดีในบริเวณพื้นที่ที่มีอากาศเย็นและอบอุ่นตลอดทั้งปี อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 24-29 องศาเซลเซียส ชอบพื้นที่โปร่ง แดดจัดและชุ่มชื้น ขึ้นได้บนดินเกือบทุกสภาพ ไม่ว่าจะเป็นดินทราย ดินโคลน ดินแดงหรือดินหินปูน แต่ไม่ชอบดินที่มีน้ำท่วมขังหรือดินที่มีระดับน้ำสูงกว่า 1.50 เมตร รวมทั้งดินเค็มสูงกว่า 1 เปอร์เซ็นต์

การขยายพันธุ์ไม้สกุลพญาโลว์เนียสามารถทำได้ 3 วิธี คือ การเพาะเมล็ด การตัดรากปักชำ และการแยกหน่ออ่อนจากรากและจากตอ โดยทั้ง 3 วิธีนี้ การตัดราก

ปักชำเป็นวิธีที่นิยมมากที่สุด เป็นวิธีการขยายพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศที่สามารถรักษาพันธุ์ดีไว้ได้ ขยายพันธุ์ได้เร็วและง่าย การเจริญเติบโตสม่ำเสมอ และอัตราการรอดตายสูง สำหรับวิธีการเพาะเมล็ด แม้ว่าจะได้ต้นกล้าที่แข็งแรง และต้านทานโรค แต่ด้วยเหตุที่ไม้สกุลพญาโลว์เนียผสมเกสรข้ามต้นกันได้ง่าย ทำให้ไม่สามารถทราบว่ามีเมล็ดที่จัดเก็บหรือสั่งซื้อเข้ามาเป็นพันธุ์ดี

หรือไม่ หากเป็นเมล็ดที่ไม่ใช่พันธุ์ดี การเจริญเติบโตจะช้าและแตกกิ่งก้านมาก จึงไม่เป็นวิธีนิยม ส่วนวิธีการแยกหน่ออ่อนจากรากและจากตอ เป็นวิธีการขยายพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งจะได้ต้นอ่อนหรือกล้าที่มีคุณภาพและแข็งแรง แต่ไม่เป็นที่นิยมเพราะการเตรียมต้นอ่อนหรือกล้าให้อัตราการรอดตายต่ำ

การปลูกและบำรุงไม้สกุลเพาโลว์เนียต้องดำเนินการอย่างละเอียดหรือพิถีพิถัน และเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าพันธุ์ไม้ชนิดอื่นเมื่อเปรียบเทียบกับกัน การจัดเตรียมพื้นที่ปลูก ต้องมีการจัดทำค่อนข้างดี การจัดซื้อหรือการจัดหากล้าราคาค่อนข้างสูง การเตรียมหลุมปลูกต้องมีการใช้ยาฆ่าแมลงและยากันไส้เดือนฝอยผสมปุ๋ยหมักรองก้นหลุม รวมไปถึงการบำรุงดูแลรักษาต้องจัดทำการแผ้วถางบ่อยครั้ง มีการป้องกันไฟอย่างดี ต้องหมั่นตัดแต่งกิ่งทิ้งเพื่อให้ลำต้นเปลาตรง ทำการตัดสายขยายระยะเมื่อถึงเวลากำหนด และต้องดูแลป้องกันแมลงและโรคอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะแมลงพวกด้วงปากแข็ง เจาะลำต้น แมลงกัดกินใบและเพลี้ย ส่วนพวกโรครายังไม่มีรายงานเกิดขึ้นมากนัก แต่ในประเทศจีนได้รายงานการเกิดโรค canker ระหว่างปี 1985-1988 เข้าทำลายไม้เพาโลว์เนียเป็นจำนวนมาก ในมณฑล Henan Shandong และ Shanxi สำหรับประเทศในแถบโซนร้อนที่ทดลองนำไม้ชนิดนี้เข้ามาปลูก สิ่งที่ต้องระวังมาก คือ พวกไส้เดือนฝอย (Nematode) เข้าทำลายระบบรากจนต้นไม้ตายลง

การตลาดและการค้า เป็นที่ยอมรับกันในประเทศถิ่นกำเนิดของไม้ชนิดนี้ว่า ไม้เพาโลว์เนียให้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื้อไม้นิยมใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องเรือน เฟอร์นิเจอร์ ตู้หรือหีบใส่ของ เครื่องดนตรี รองเท้าเกียะ ไม้อัดเยื่อกระดาษและงานแกะสลัก เนื่องจากเนื้อไม้มีคุณสมบัติน้ำหนักเบา ลายไม้สวย แข็งแรง พอสสมควร ไม้โค้งงอหรือเปลี่ยนรูปทรงง่าย เนื้อไม้สีขาว และสลักตกแต่งง่าย ดอกรับประทานได้ ใบใช้เลี้ยงหม่อน ส่วนของเปลือก ใบ ดอก ผล และเนื้อไม้ใช้เป็นสมุนไพร

๑๑๗ ปี กรมป่าไม้

นอกจากนี้ใช้ปลูกเป็นไม้ประดับเพื่อความร่มรื่น สวยงาม แนวกันลมและปลูกร่วมกับพืชเกษตรหลายชนิดในระบบเกษตร ในด้านการตลาด การค้า ปริมาณที่ต้องการ และราคาไม่มีข้อมูลแต่อย่างใด คาดว่าประเทศญี่ปุ่นน่าจะเป็นประเทศที่มีความต้องการมากกว่าประเทศอื่น แต่ต้องไม่ลืมว่าต้องมีชาวญี่ปุ่นได้ไปลงทุนปลูกไม้เพาโลว์เนียในหลายประเทศแถบทวีปอเมริกาใต้ที่มีสภาพภูมิอากาศใกล้เคียงกัน เช่น อาเจนติน่า ตอนใต้ของบราซิลและปารากวัย

เมื่อมองย้อนประวัติการนำไม้เพาโลว์เนียเข้ามาปลูกในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นข้อมูลชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้เป็นอย่างดี ประเทศไทยได้นำไม้เพาโลว์เนียเข้ามาปลูกเป็นทางการครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2517 โดยบริษัท เพาโลว์เนีย ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด อันเป็นบริษัทเอกชนร่วมทุนของชาวญี่ปุ่นและไทย ได้ทดลองปลูกในท้องที่อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 330 เมตร และอยู่ในระดับเส้นรุ้งต่ำกว่าประเทศไต้หวันเล็กน้อย คาดว่าเป็นพันธุ์ *P. kawakamaii* หรือ *P. fortunei* ผลปรากฏว่าในช่วง 5 ปีแรกการเจริญเติบโตค่อนข้างดี หลังจากนั้นแปลงปลูกทดลองต้องประสบปัญหาเรื่องแมลงเจาะลำต้นและไส้เดือนฝอย (nematode) ทำลายรากอย่างรุนแรง ต้องล้มเลิกโครงการไป ในช่วงต่อมาได้มีการนำเข้ามาทดลองปลูกอีกหลายครั้ง และก็ไม่ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน ครั้งหลังสุดโครงการหลวงและงานเกษตรที่สูงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้รับพันธุ์ *P. taiwaniana* จากประเทศไต้หวันมาทดลองปลูกอีกครั้งที่สถานีเกษตรหลวงดอยอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีพิกัดภูมิศาสตร์และสภาพภูมิอากาศค่อนข้างใกล้เคียงกับประเทศไต้หวัน โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 16.7 องศาเซลเซียส ในฤดูร้อนอากาศอบอุ่น ปริมาณน้ำฝน 2,529 มิลลิเมตร ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย 63.7% และอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,400 เมตร ได้รับการปลูกและบำรุงอย่างดี ในช่วง 6 ปี ต้นเพาโลว์เนีย

เจริญเติบโตได้ค่อนข้างดี เมื่อเทียบกับพันธุ์ไม้ชนิดอื่นที่ปลูกในพื้นที่แห่งนี้ แต่การเจริญเติบโตยังต่ำกว่าที่ปลูกในประเทศได้หวั่นมาก และยังพบว่าต้นเพาโลว์เนียที่ขึ้นอยู่นอกแปลงทดลองเดี่ยวๆ จะเจริญเติบโตได้ดีกว่าต้นที่ปลูกในแปลง ปัจจุบันแปลงทดลองนี้ยังมีการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และยังไม่สามารถสรุปที่จะนำมาส่งเสริมการปลูกในพื้นที่ต่างๆได้

จากปัจจัยและข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ซึ่งให้เห็นว่าไม้สกุลเพาโลว์เนียเจริญเติบโตได้ดีบนสภาพพื้นที่ที่มีอากาศเย็นและอบอุ่นตลอดทั้งปี อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 24-29 องศาเซลเซียส ดินมีสภาพชุ่มชื้นและไม้เพาโลว์เนียเกือบทุกชนิดขึ้นได้ดีบนพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล ยกเว้น *P. fortunei* ที่สามารถขึ้นได้ดีบนพื้นที่ค่อนข้างต่ำลงมาจนถึงพื้นที่ราบ การที่เอกชนได้นำไม้เพาโลว์เนียเข้ามาส่งเสริมปลูกทั่วทุกภาคของประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง พื้นที่ราบสูงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่ภาคกลางและภาคใต้ ซึ่งในช่วงฤดูร้อนอุณหภูมิอาจสูงถึง 40 องศาเซลเซียส สภาพทั่วไป

